HIEREMIAE THRIVERI BRACHELII MEDICI

Louanienſis, de miſſione ſanguinis in pleu
ritide, ac alijs phlegmonis tam exter-
nis ꝗ internis omnibus cum Petro
Briſſoto & Leonardo Fuchſio
diſceptatio ad medicos
Pariſienſes.

Eiuſdem commentarius de uictu ab arthriticis
morbis uindicante. ubi ꝗ male diris illis
cruciatibus ſit a neotericis hactenus
prouiſum, oſtenditur, ac alij ꝗ
plurimi uiuendi errores, ali
bi communes, obiter
corriguntur.

¶ *Veritas æmulos parit, aſſentatio patronos.*

Vænundantur Louanij a Bartholomæo Grauio ſub ſole aureo.

BRITISH MUSEUM
SALE DUPLICATE
1787

REVEREN DO IN CHRISTO PATRI

D. Godofrido Brachelio, Abbati
Aenamo optime merito, ac
ſuo Mœcenati integerri-
mo Hieremias
Thriuerus
S. D.

Scis eam, quę mihi iamdudum cum amico quodam, vi-
ro, profecto vtriuſq; linguę doctiſſimo, fuit amica diſ-
ſentio Mœcenas optime. Is, niſi immemor fueris, im
prudentem rogauit, dum nouiſſime ſimul conuiuaremur
tecum, vtriuſnam lateris leſi an illeſi in pleuritide venam
ſecarem. Legerat ille ante Petrum Briſſotum & Leonar
dum Fuchſium, hic contra neotericos diſſerentes, ego ve
ro Louanium nondum habitaram, ſed Niuellam nobiliū
magis conuenticulum, q̃ nouarum literarum emporium.
quare neq; Petrum Briſſotum neq; Leonardum de hac ma
teria diſceptantes legeram, nec pręterea vnq̃ aliquem aliū
ambigentem audiueram. Reſpondi igitur libere, non paſ
ſim, nec adeo frequenter, ſed in pleniori tamen corpore in-
tegri lateris me venam tundere, modo ſcilicet neq; ętas,
neq; alia corporis cōditio impediret, nec dū etiam tota iā
materia decubuiſſet. At ille grauiter inſtare, vehemēter da
mnare, nuſq; admittere, & quod plurimū me terrebat, ad-
iecit hūc errorem omnium Pariſiēſium vno ore, vno theta
dānatum, p̱ quos medicinā plurimum adiutā negare non
poſſum, plurimaq; quę hactenus latuerunt, fateri debeo eſ
ſe inuēta. Attamen in hoc eos cōſenſiſſe, neq; tū mihi per

ſuadere potui, neq; adhuc poſſum. Quicquid tamē ſit, cū eius ſectę authoribus nūc ago, & Pariſienſiū arbitrium inquiro, & ne tui ōnino videar oblitus, noſtrę diſceptatiōis ad te mitto exēplar, excuſum typis Rutgeri Reſcij profeſſoris Gręci. Qđ ſi paruū videatur, atq; te indignū, paratū eſt mihi iuxta vulgarē excuſationē dicere, animū meliora lōge velle. At dicet aliquis, bona precari multo expeditius eſt q̃ polliceri, cuius tamē apud Ouidium inanis ridetur gratia, nec vulgo pēdūtur beneficia, adeo vt aliquis verius q̃ Ouidius dicere poterit.

Pollicitis aliquis, re nullus diues, inanī
  Alterius voto quilibet eſſe poteſt.

Quid faciam? in hoc non ego tātum, ſed & ſtudioſi plane omnes ſunt infœlices, in quibus animi benignitas corporis fortunis ſuperatur, & ſtudiū erga amicos extenuatur. Literarū pręterea (apud quos aliqua eſt) gratia obſcurat̄. Vnde recte dictū eſt ab Ariſtotele, nō ſolum nihil nō poſſe p̄clare fieri, ſed nec dici ab eo cui deſunt facultates, neq; tamē tā modica hęc æſtimari debēt, a quibus (ſi vera) licet exiguis multorū depēdet ſalus, multorū p̄uerſa diluet̄ perſuaſio. An vera ſit, ego nō decerno, veriſimilia tamē puto, quod reliquū eſt cēſurę, medicis alijs, p̄ceptoribus meis Louaniēſibus, ac Pariſiēſibus, totū p̄mitto. Mihi enī nequaq̄ cōtumelioſum videt̄ a doctis docte modeſteq; carpi, ſed rurſum ab indoctis ſuperbior ſum q̄ vt ferā. Quod ſi curioſus aliquis fortaſſe quærat, cur hūc cōmentariū ſcripſimus? Iam occaſionē ſatis indicauimus. Cur etiā reſpōdere nō poſſem qđ totū medicorū genus & philoſophorū reſponſurū eſſet, ut prætereā comicorū luſus, tragicorū luctus, poetarū fabulas, quorū oīm grauiſſimos uiros nō puduit. At illos laudabit, nos uero damnabit, aliā illorū, aliā meā interpretabitur mētem. Verum ūn is hāc didicit? certe cōtumelioſus ē. Quid

queſo

queſo in nobis cauſat? Ex temeraria quadã gl'a hęc nos ſcri pſiſſe arbitror dictur⁹ eſt. Sed ne hęc qdẽ grauis obiectio ẽ, multo eṁ pulchrius eſt ea gl'a ad laborẽ irritari, q̃ ea contẽ pta deſidere, ac multa inertia torpere, nihil oĩno boni capeſ ſere. Cur etiã nõ poti⁹ in his annulos, in aliis alia ĩſignia ri det, quę oĩa longe ꝓximi⁹ ad oſtentatioẽm, ad gl'am magis ſpectare uidenť, q̃ literarũ decorẽ. Alius nõ glorioſum mõ, ſed et temerariũ ęſtimabit, q et doctiſſimoꝝ hoĩm tentẽ re fellere ſnãm, & etiã antiqꝛꝝ in multis corrigere opinionẽ. At ita me docuit Ariſtoteles, docuit Galenus nulli hęreſi animũ addicere, ĩ oĩbus libere veritatẽ ſectari, nec ſuſtinuit in oĩbus Galenus Hippocratẽ, nõ etiã Galenum Auicẽna. Nihil igitur curo, ſi quis albo me coruo deĩceps cõparet, qñ hoc idẽ in multo me doctiores dici poteſt. An vero temera riũ ſit, veritatẽ ĩquirere, de alioꝝ opiniõe ãbigere? nũc vel ob hoc abſolui mereor, qui nõ tam quid cẽſeã cõtẽdo q̃ alio rũ ſentẽtiã ĩquiro. Mea rurſum nõ recipi, ſed æſtimari tm̃ cupio. Ex ãtiquis q̃tũ poſſum cõtra alios veritatẽ mõſtro. Dicet alius, ita oĩm in te cõuertis ſpicula poti⁹ q̃ oculos, nõ dubito. Quid eṁ aliud noſtra vita q̃ ꝑpetua tragędia, citra quã ſi cõtigerit alia, plane ĩfœlix ẽ & ſterilis vita. Vix eṁ qcq̃ bñ auſpicari licet, cui nihil obſtet, cui nõ detrahat ſtatĩ inſcitia & ĩuidia, duę ꝑfecto literarię peſtes maximæ. Ve rũ horũ atq; aliorũ maloꝝ aſſultus, multũ moleſtus eſſe deſi net, ſi iuxta ſacrarũ literaꝝ, quę mẽtiri nõ poſſũt, admoniti onẽ, fuerit eminus ꝓſpect⁹. Generoſi etiãnũ animi erit, & nequaq̃ ĩ ſtrẽnui, nõ ſolũ his leuibus ſtrepitibus nõ cedere ſed neq; deterreri, imo multo magis aiãri, ac contra audẽ tius ire. Iã eṁ argumẽtũ ẽ quẽuis feciſſe bene, cũ alius ĩter p̃tať male, nuſq̃ adeſt calũnia, vbi deeſt gloria. Alioꝝ etiã nota ĩdignũ, quod ex ſe euidẽs eſt. Immodeſtũ ac moroſum p̃terea iudicabit alius, qui alterius ſniæ raro accedã, meæ

 vero

vero oĩa indulgeã. Vtrũ vero moroſi⁹ veritatẽ ĩquirere, an inquirẽtẽ ruditer retrudere. Vter plus ſibi tribuit, an q̃ ab aliorũ interĩ dictis recedit, an qui ne ꝟbũ, ne vnũ quidem apicem ſuis dogmatibus detrahi patitur? Nihil ad te, inqt alius, res tua non agitur, famę periculum facis, nec lucrum vllũ. Imo vtcũq; euenerit, ego plures hac re iuuabo. Si vicero, ꝑuerſam multoꝝ opinionẽ emẽdauero. ſi ceſſero, adhuc tñ vicero, nã & ego & multi adhuc alij, qui nondũ a veteri diſceſſerũt opiniõe, cũ illis veritatẽ ſuſcipiem⁹, atq; hoc mõ tũ mihi, tũ mecũ ſentientibus plurimũ rurſum lucri fecero. Nec medici ſoli, ſed & alij quidã μεγαλοφρονοῦντες hos nr̃os labores facile damnabũt, apud q̃s nihil tã male audit, q̃ oĩs iuuenũ conat⁹. a quibus quicquid pręſtatur ſine diſcrimĩe ab illis contẽnitur. & rurſum quicquid ab inueterato aliquo nugatore fit (cui iãdudũ oĩbus ſua obtrudendi cõceſſa eſt facultas, cuius in precio temere habita eſt authoritas) ſine delectu approbat̃, & quaſi ex Apollinis tripode certiſſimũ recipitur. Nec mirꝝ, qñ longo iam tpe in iocũ uenit, ac prouerbiũ, ei⁹ ſtultitia, qui nihil niſi magnũ in ſuã familiã admitteret, nõ ſeruos niſi magnos, ancillas etiã nõ niſi magnas. Atq; illos ego ſimiliter demirabor, ſi nõ et calceos ueteres, calopodia uetera nouis pręferãt. Nã q̃ antiquũ uinũ nouo pręferant, nõ miror. Veruntñ ſi a iuuene, uel parꝝ literarũ ſtudioſo nihil dictũ ferant, q̃ mõ ab holitore interĩ iuxta prouerbiũ opportuna lubenter audiẽt? Contra hos liberior aliquis, ac erga iuuenilẽ ętatẽ iuſtior, oĩm putabit ſenectã infœcũdam, inutilẽ, quoꝝ iuuentus non fuerit bene auſpicata, uel inſigniter exercitata. Hactenus alij, ita etiã monuerũt amici, cõmodius facturꝝ, ſi hominũ aſſentationi me accõmodarẽ q̃ ueritati recta inſiſterẽ. parꝝ abfuit quin dixiſſent me plus lucri ex ignorantia facturꝝ q̃ ſciẽtia, nec illud dicere, debebãt uereri. quoniã ante eos idẽ conqueſt⁹

eſt

eſt Galenus. Melius ergo alij ita exceperunt. Studium nō damnamus, ſed eam ingenij libertatem incommodam cēſemus, ꝙ hac plurimos offendis, ac etiam, quibus alioquin tibi opus erat, patronos. Mirum profecto, omnes tam facile inſanire. Nam ſi (quibus cum ego congredior) ſine honoris titulo turpiter ac inſolenter illos notarem, quod multi ante me fecerunt, quibus in animo quis dicat eſſe magis mordere q̃ docere, merito recriminādus uenirē. At ſi noſter elenchus magis illorū arguat eruditionē q̃ errorē, nōne merito illoꝝ literis gratulari magis uidebimur, q̃ honoris merito detrahere? Atqꝫ hi tñ excuſari forte poterūt. Si uero præterea & ſenes indignent̃, ſocij inuideant, impiti contēnant, nunqd potius ingenioli nr̃i plane exigui prę cocitate q̃ alia occaſione aliqs dixerit offenſos? Credo etiā, ſi perpetuo mutus tacuiſſem, ac prę terea obſurduiſſem, illos nunc non minus ringi. Nulli ergo horum cedendum duxi. Vicit enim hic me Hermolai Barbari ſentētia, certe urgentiſſima, qui eos, qui in aliorum gratiam, aliorum diſſimulant errores, magis æſtimauit poſteris inuidere q̃ antiquis parcere. Hoc etiam plurimum me conſolatum eſt, ac omnino perſuaſit, quod nequaqꝫ hic mihi cum huiuſmodi medicorum ſophiſtis ac ſimijs contētio ſit, ſed cum his, qui præter ueritatem, nullam ambitionem colunt. Quis putabit omnes lolio uictitare, uel omnibus animum uiciatum eſſe. Mirum profecto, ſi non ſit aliquis ϖολλῶν ἀντάξιος ἄλλων, qui noſtras lucubratiunculas boni conſulat. Alios non adeo moramur, quando his ſemper multo facilius eſt benefactum male, quam male factum bene interpretari. Nec enim eſt dubium quin multo pluribus q̃ diximus modis, hos meos labores calumniabuntur. Tu ſaltem boni conſule Mœcenas optime, neqꝫ pigeat rationum mearum finem audire, qui non illubens earum audiuiſti

diuiſti principium. Cęterum quia hæc parum ad te ſpectare alicui videri poſſint, alium adieci commẽtarium (in quo res tua pręcipue agitur) vt facile intelligeres, quantum etiã abſens abſentis valetudinem curem; vtq; tui erga me ſtudij fauorem excitarem, nec extingui ſinerem. Victũ in pręſeruationem arthriticę affectionis tibi mitto, quando nihil habeo aliud quod putem tibi fore gratius, aut quo de te amplius bene mereri poſſim. Accipe ergo hunc qualẽcũq; tui Hieremię animum, nõ dico munus. Iuxta hoc tamen ualetudinẽ tuam diligenter cura, vt efficaci longoq; illo tuę hu humanitatis, ſimplicitatis, ac humilitatis exemplo, eos in omni ſanctimonia confirmare poſſis, quos tua prudentia nõ ſine magno veſtrarum rerum impendio, ſed cum maxime apud Deum mercedis expectatione in melius vitę ſtatutum redegiſti, & ego præterea tuo liberali patrocinio diu frui poſſim, cui neſcio an ſanguine, an beneficijs, beneficijs certe magis ſum deuinctus, vt qui nunquam inter ſacros medicinæ candidatos haberi ſperaſſem, niſi liberaliſſime tua mihi munificentia ſuccurriſſet. Vtraq; ex cauſa totum me tibi debeo. Perpetuũ igitur vale, & de tuo Hieremia, ut cepiſti, bene mereri, ac mutuo amare perge. Ex Louanio 6. Kal. Mar. An. M. D. XXXII.

HIEREMIAE

Thriueri Brachelij, medici Louanienſis de miſſione ſanguinis in pleuritide ac alijs phlegmonis cum Petro Briſſoto & Leonardo Fuchſio diſceptatio ad medicos Pariſienſes.

Vehementer ego uobis gratulari debeo uiri ornatiſſimi, uobis plurimum debet ſtudioſa iuuentus, qui neſcio an maiori labore an fructu uberiore Hippocratem & Galenum, duos medicinæ antiſtites reuocaſtis. Hoc ſcio nõ minori negotio q̃ Hercules Cerberum ad ſuperas reuulſit auras, antiquam medicinam in ſcholas ueſtras retraxiſtis, nec minori inuidia. tantæ molis erat, tanti operis, ex altiſſima Græcia Romanam quaſi poſtliminio quodam reducere medicinam, nec uicturos tamen diffidite, nam ſi Hercules nondum deus, immortalis deæ inuidiam laboribus fatigare potuit, uos, quorũ per omnia ſæcula famam nec poterit ferrum nec edax abolere uetuſtas, uos dico immortales, mortalium contumeliam, iniuriam, inuidiam ſuperare quare non poteritis? Atq; adeo quid tã uiciſſe dubitatis, qui nedum aliquot in ueſtri inuidiã prouocaſtis, quod fauentis, proximæq; uictoriæ eſt argumentum, ſed propemodum uideo, omnes in inacceſſibilis ueſtræ gloriæ ſtudium rapitis, non inſtrennuum in primis ducem Linacrum ſecuti, qui in hanc arenam cum Theodoro Gaza & Georgio Valla fœliciſſime eſt auſus primum deſcendere, cuius gloria non diſſimilem in Italia excitauit Leonicenum, uirum undecunq; doctiſſimum, in medicina profecto Herculem. ut dicere neſcias, an Hercules Athlanti, an Athlas Herculi uicem præbuerit. Certe is multo fœcũdior, ut qui non unum, ſed in Italia plurimos Leonicenos, Manardos, in Gallia etiam ueſtra Copũ ad idem certamen prouocauit, cuius rurſum fructus multo longe uberrimus, ut qui non unum, non duos, ſed quemadmodum fœcũda illa breuiſq; Iaſonis ſatio armatos plurimos gregatim uos ſuſcitarit, qui antiquam medicinam tutari certatis, ſitu ſqualentem, obſcuram, conſpurcatam illuſtratis, & qua oportet genuina, hoc eſt diuina rurſum facie effigiatis. Pergite

Igitur, quando proculdubio eo uocati eſtis, barbarorum uitijs eam uindicare medicinam omnium ſcientiarum optimã, maximã, antiquiſſimã, difficillimã, cæterarum hactenus artium ꝑditiſſimam, mẽdoſiſſimã, obſoletiſſimam, omnibus ſuis mẽdis eluere, neq; unq̃ a tam honeſto, tam neceſſario opere, per Deũ immortalem ceſſetis, donec tetricum illum ſuum uultum depoſuerit, & antiquam prorſus alacritatem obtinuerit, id dico q̃ clariſſima, q̃ emendatiſſima euaſerit, neſcitis quam gratam, quam deſyderatam medicis, atq; adeo mortalibus omnibus rem facitis, quantã uobis gloriam cõparatis, certe maximã, multo tamen apud Deum maiorem (qui medicum ob hominum neceſſitudinem atq; ineuitabilem miſeriam cæteris profeſſoribus præfecit omnibus) habituri, atq; eo præterea ampliorem ac ditiorem, quo uiri aliquot non modo acceptum beneficium non amant, ſed plane contemnunt, quibus ut imprecandum nihil mali eſt, ita ſummopere rogandum, ut Dij illis propriã dent mẽtem, aut fortaſſis meliorem, ita nobiſcum ſuorum errorum mallent admoneri q̃ imprudenter poſthac hallucinari. Quis enim neſcit ignotiſſima quædam ꝓ cognitiſſimis hactenus habita, pro commodis incommoda, & pro ſalutiferis inſalutifera. Prætereo nõ pauca ꝑ ſæculi iniuriam literarum omnium nouercam non ſine magno humanæ ſalutis diſpendio peruerſe intellecta, quod iam Petrus Briſſotus, & Leonardus Fuchſius, ac alij de miſſione ſanguinis in pleuritide, atq; in omnibus internis phlegmonis auſi ſunt dicere.

Quod ſi tantus in re tam euidenti multis ſæculis error trahi potuit, nullis animaduerſus, quot tenuiores in re obſcuriori multis clam inſidiatos hactenus latuiſſe coniecturabimur. Certe ab uno omnia facile erit diſcere, ſæpiſſime hanc neotericorum medicinam ab ea, quæ Hippocratis & Galeni eſt, euariaſſe, & maiori ſæpe detrimento quam remedio fuiſſe audax aliquis audebit dicere. Non mirum igitur ſi non ego tantum, ſed & plurimi alij antiquæ ueritatis æmuli, & humanæ, ut decet, ſalutis ſtudioſi, de recentiorum medicorum erratis uos diſceptantes audiamus libenter, & (qđ malus aliquis temerarium putet) de ſanguinis miſſione in his quas diximus inflammationibus cum Petro Briſſoto & Leonardo Fuchſio, hominibus profecto literatiſſimis digladiari, aut fortaſſis magis ambigere quam certare audeamus, uobis dico arbitris, quorum eruditio integrior, ac in commune bonum beneuo-

lentia maior,

lentia maior, quam ut in re tam periculoſa cum ueritatis detrimento alicui hæreſi ferat patrocinia. Cõſyderemus igitur ſi illorum omnino uicit opinio, illis ſane duntaxat adhuc perſuaſit, qui uel recenter admodum ſacris medicinæ literis ſunt initiati, uel alioqui artis Galeni magis ſunt ſtudioſi. Cæteri nec pauci prioris ſæculi tenaciter profitentur conſuetudinem, neotericorum inſequuntur praxim. Quam ſuſpectam tamẽ et q̃ ancipitem, ꝓpriam opinionem illis fecerint, Briſſotus & Fuchſius, argumento eſt, ꝙ nullus dũ illis reſponderit, & quo decuit elencho, rurſum illorũ rationes infregerit, ſeu certiores ac urgentiores, ſeu futiliores aut incertiores, q̃ quas tentarẽt existimarint, illud mihi dicere eſt religio, neq; ego enim unq̃ tam ſeditioſe, tam impie q̃ fortaſſis hoc nomine male audio in priorem ætatẽ cogitaui, putemq; nõ multo minora hãc q̃ præſentem tuliſſe ingenia, quæ ut nonnihil ex temporũ inopportunitate nõ defiteor fuiſſe uitiata, ita ꝙ ſub his extiterint tẽporibus, neq; illorum improbitate integre fuerint aboleta magis admiranda, hoc ego etiam nequaq̃ dicere poſſem, quando priorem ſectam longe modeſtiorem mihi perſuaſerim quam quæ de huiuſmodi uiris & literatiſſimis & de re medica optime meritis tam indigne ſentiat, neq; ſi hac in re uiri ſcientiſſimi negligenter tuliſſent plurimos non leuiſſimæ eruditionis, grauiſſimæ authoritatis, faciles haberent ſequaces, hoc eſt (ſi auſim dicere) non plurimas medicorum ſcholas in ſuam ſententiam tam molliter duxiſſent. Mihi tamen (ſi uerum fatear) nondum omnis exemptus eſt ſcrupulus, non ꝙ aliter didicerim, nam ſemel penituiſſe ſatius eſt, atq; ut hac me ſemel ſuſpitione purgem, nullam uſquam inſcitiam præter eam, quæ cum ſcientia & pertinatia eſt, uehementer damnandam cenſui unq̃, ſubijtq; pluries multa illorum admiratio, qui intellecto errore nondum reſipiſcerent, recta monentem, ne erraſſe deprehenderentur, non ferrent, nã ſi homines eſſe nõ pœnituit, erraſſe adeo puduiſſe non debuit, ſed tam audacter uero obſtitiſſe, hoc tantum hominibus indecorum fuit, adeo nunc ſui amantibus, tam proterue ſibi indulgentibus, ut (quo etiam nomine Galenus huiuſmodi pertinaces demiratur) patriæ quam ſectæ ſuæ proditionem æquius tolerent. Nec aliud inquit Galenus in cauſa eſt, quam quod diſcipulis, lucro, honore deſtitui uerentur, ſed turpe nimis eſt atq; illiberale, ob proprium bonum publico illudere. Nec rurſum tota illarum authoritas peſſum it, ſi in uno reprehẽdatur.

Adeo in omni re literaria preſertim medica nonnihil deſyderatur, & a doctiſſimo quouis aliquid, uel quaſi corrollarium ſaltem ſuperadditur, nec ab uno omnia explicantur. non ſi infinita eſſet iuxta Ariſtotelem ſæculorum ſeries, non ſi infiniti Ariſtoteles, Platones, Galeni uel Hippocrates, tantū abeſt ut illis accedam, qui nimis arctis limitibus literas cogentes, nihil putant poſſe adſcribi quod ab altero antea non ſit commentum, imo ſapientiæ immenſus eſt theſaurus, literarum infinitus abyſſus. Bono igitur animo ſimus, ſi non omnia tenuerimus, ſi non ubiq; uera, nam erroris periculum ſuam ſecum abſolutionem confert, abſoluit nos infinita ſcientiarum capacitas. Iam dico nos abſoluit literarum difficultas, & ut meæ facultatis profeſſorum puſillanimitatem & calumniam amplius diluam, ſæculi prioris infelicitas. Quare uel ob hoc reprehendentem etiam expectamus potius nobis compœnitentem quam cōtumelioſum, ꝗ eundem ferme antea habuerimus contractæ ruditatis conſortem, quem nunc cenſorem. Exemplo ergo illorum confectas uetuſtatis reliquias excutiamus, & uiciſſim cedamus. Ego profecto tantum polliceor, omnibus meæ artis ambitioſis, in deprehendendis his qui mihi cum neotericis ſcriptoribus longo tempore communes fuerunt, errores ſuperari gaudeo, nec uitium duco, magnam partem in hos, maximam in prioris tempeſtatis fortunam reijcio, qua uel fœliciſſimis ingenijs fœliciores magiſtri non contigerunt. Hæc ſum præfatus, ne qui aliter didicerim, aliter ſentientibus refragari uidear. Quandoquidem multo me magis monere poſſet uno omnium hactenus conſenſu, ſingulorum experimentis collaudata conſuetudo, a qua ſi quando temere tamen nunquam recedendum, accedente preſertim approbati eius uſus dexteritate, quæ uel alioqui unica Galeni ſomnium ratum facere ſatis erat. Nec poteſt Petrus Briſſotus (quamuis id multis conetur experimentis, atq; in uno anno ducētis) eius fœlicitati derogare, quemadmodū poſtea oſtendemus. Hæc dico aliquem uehementer moueres poſſent, ſed illud plus animabit (non profecto ad contradicendum, ſed ueritatem ipſam ante oēs amiciſſimam contumelia uindicandam) rationū, quas habent, tenuitas, quæ mea qdem ſententia irritæ ſunt, aut nihilo ſecius noſtrā ꝙ illorum aſtruunt opinionem, illos ſæpius dico quam nos conficiunt. Verum his miſſis, fateor ita Hippocratis, magis etiam Galeni urgent authoritatibus, ut quiduis eorum quæ hactenus diximus contra adferre ſtatim audiamus pertinacius eſſe

tinacius eſſe

tinacius eſſe quam efficacius.Oportet igitur clauum clauo trudere, hoc eſt, eorundem authorum alia in noſtram ſententiam patrocinia, multoq; plura q̃ illi contra adferre, ſic enim non minus illis quã ipſi nobis negotium faceſſemus, hoc etiam modo & commodius & clarius conſequemur nequaquam adductas authoritates, ſed illorum duntaxat commentationes nobis aduerſari. Incipiamus igitur a Galeno decimotertio therapeutices, qui non ſemel, ſed bis ad partes quæ maxime longinquæ ſunt, non aliquando, ſed ſemper auerſionem facere iubet, æſtimata ſcilicet phlegmones magnitudine, & totius corporis ſtatu nequaquam temere adiectum, quod citra hæc & ex alijs detrahere, & ex proximioribus deriuare liceat, quare & ea nos ubiq; intellecta, ſi non dicta uolumus, imo & ſub his citatæ fluxionis impetum comprehendimus. Hic igitur ſtatim impingunt, & tanquam turbati alio diuertunt oppoſitam uenam, ea quæ eiuſdem lateris eſt affecto lateri ſemotiorem negant. Ego hic multum altercari nolo, nam latus a latere diſtare nemo ignorat, & rurſum dextram inſectam uenam ad dextrum, non autem ſiniſtrum latus (quicquid poteſt) reducere nemo etiã puto eſt qui neſciat, imo & ipſos tandem ſui oblitos (quod maximum eſt erroris argumentum) eam quæ eiuſdem lateris eſt coniũctiorem cõtingit dicere. Hac igitur media uia ingreſſos dum ſe non ſatis tutos uident, alio deflectunt, ſimiles his, qui dum in triuio exiſtẽtes recta ire neglexerunt, aut etiã contempſerunt, uiciſſim utrinq; declinant, nec tamen quo uolunt breuiter peruadunt, utraq; infeliciter errant. Ita & illi nunc priore uia relicta ad alteram recurrunt. Huiuſmodi admonitiones non ad phlebotomiam ſed purgationes tantum referri contendunt. Ad quam diſtinctionem q̃ male confugiant, ego uobis recenſendum relinquo. Quiſquis non admodum cecutiuerit altero loco, ubi Galenus reuulſionẽ in maxime longinquum præcepit non ſolum laudatæ purgationis, ſed & frictionis, & ſanguinis miſſionis adiecta ibidem exempla uidit. Altero uero loco non modo purgationem proximam, ſed & prouocationem omnem uicinam damnatam annotauit. Hæc ergo donabũt, ſed quod ad ſummas illas præceptiones omnia hæc referantur non concedent. Num igitur Galenus ſui tã facile immemor? num aliquid præter propoſitum, præter rem dixit? Certe ſi Galeni æmuli ſint, de eo cui omnia tribuũt, tam male ſentire non debebãt, potius erat profiteri ſe eorum præceptorum ſenſum non aſſequi, quam exem

 plorum rati

plorum rationem peruertere. Nec dubium quin eos fefellerit nominis maxime longinqui ambiguitas, nec hos tantũ, ſed & neotericos alios, qui parum ſeruato eius uocis ſignificatu, toto cœlo aberrauerunt, tanquam ij qui ſine remisueliſque nauigant. Hi quidem in pleuritide dextra non ſiniſtrum non ſurſum non deorſum, ſed oppoſitum crus metiebantur maxime longinquum, tot facientes oppoſitionum differentias, quot plenitudinis modos. Illi uero de purgatione ſola ea præcepta audiuerunt, ſi tamen tam anxie eius nominis maxime lõginquum extremam ſignificationem hic ſeruari uoluerunt, hoc intelligere illos oportuit, iuxta hãc, reuellendi rationem ſæpe fortaſſis impoſſibilem eſſe, ſæpiſſime parum efficacem eſſe, certe in purgationibus, quam ſanguinis miſſionibus, dictu factuq; magis difficilem, ad pedes ſcilicet a ſummo ſorſitã uertice (atq; hoc eſt ſi quid aliud longiſſime) licebit interim reuellere. Nonne tamen maxime ridiculus erit qui id uellet inquirere in purgatiõibus? imo & illud amplius cogitare debebant a Galeno minus bene dictum eſſe frictionem inferiorum quæ ſupra uergunt longiſſime auellere, niſi ipſos pedes malleoloſq;, non autem poplitem prehendi intellexerint. At neq; eos rurſum, qui e directo ſunt, ſed qui his ex aduerſo poſiti. Adeo ueriſſime ab Ariſtotele dictum eſt, uno incommodo aut ignoranter aut imprudẽter cõfeſſo, plurima imminere. Atq; ita cõſyderãtibus hoc facile in mentẽ illis ueniſſet, quod ea hic maxime longinqua uocauit, quæ in quinto therap. ſurſum, deorſum, dextrorſum, ſiniſtrorſum dixit, quæ ibidem etiam longinqua appellauit, eiſdem exemplis explicauit, ac contraria nominauit. Quid ergo nunc dicent? quid precor aliud q̃ pertinaces ſolent, qui quiduis magis parati ſunt maledicere, euidentibus reclamare, q̃ uero patiantur ſe redargui. Periculũ ꝑfecto eſt, ne tantũ ſint ꝑtinaces, ut neq; in longinquũ neq; in cõtrarium a phlebotomia reuulſionem fieri deinceps admittant. Verum hic manifeſte eos redarguit quinto therap. Galenus, ubi inquit. Auertitur autem ſanguis, atq; ad alia membra conuertitur tum ad proxima deriuatus, tum ad contraria reuulſus, & ne forte de cucurbitulis aut ſcarificatiõibus hæc tantũ dicta putent, paulo item clarius oſtendã ex eodem Galeno therap. uolumine quarto. Is poſteaq̃ Hippocratis præceptũ de reuellente purgatiõe iuſtis exemplis fuſius explicauit (quam neq; hi, niſi ꝑ diſtantiſſima tute obiri concedũt) intulit, ac ſi perpetuum eſt quod ab Hippocrate didicimus incipientem fluxionem ad

onem ad contraria trahendam eſſe, fixam uero iam in laborante particula uacuandam eſſe, uel ab ipſa particula quæ affligitur, uel a maxime uicina in promptu nobis eſt, & de detractione ſanguinis colligere nūc eſt, quod in principio hæc e lōginquo, poſtea ab ipſis exulceratis partibus ſit moliēda. Iā igitur nemo niſi impudēs aut ſtupidus idē de duobus datū præceptū ambiget. Vna igitur ad hæc Galeni curationem oſtendam, nec uerbum amplius addam, manum exercitatam uinculis comprehenſam, aut aliter uiolēter tractatam, a crure affecto q̄ longiſſime admittūt auertere, creduntq; extremæ reuulſionis extremum hoc eſſe exemplum, uerum Galenus libro de phlebotomia, crure inflāmato nō ſolū brachiū uinculis corripit, ſed cubitū quoq; ſecat. iam ergo arbitror nullus etiam ſi ſtupidus, ſi ſaxeus ſit, phlebotomiam non ſecus q̄ purgationem longiſſima requirere ignorabit, quod quorſum euadet paulo poſt enoteſcet. Nunc quod communi authoritate probauimus, communi etiam ratione fulciamus, quæ profecto utriſq; una ac eadē eſt. Nec enim e uicino purgatio tantū, ſed & inciſio aliunde materiā ad locum affectum rapit quo nullū eſt præſentius, neq; aliud malum exitioſius, alioqui quorſum a coniunctiore caueremus retrahere, de uenarum nempe proximarum tenuitate adducta ratio præterq̄ qđ aliena eſt, nec ubiq; locū habet. hac enim de cauſa nuſquam crus q̄ cubitus cōmodius auerteret. Non etiam unū crus q̄ alterum potius aliquando quæreretur, id tamen alicui ſortaſſe ferendū uideretur, hoc uero nullus lubēter audiet purgationē p̄ diſtantiſſima obeūdam, nō q̄dem quod ita ex uſu partis affectæ ſit, ſed quia natura ita ſunt cōparata huiuſcemodi purgationis extrema ut aliter fieri non poſſit, non ſolum, hoc eſt, a Galeno ſed & Hippocrate, omnem aſſignatam auerſionis rationē auferre. Non fuit nobis tam moleſtus, tam difficilis Cornelius Celſus, nec enim eas antiquorum de reuulſione in maxime longinquum præceptiones a phlebotomia ſeparauit, atq; in hoc Petro Briſſoto & Leonardo ueracior, ſed nō recepit, in quo his audacior, quod tamē cum antiquis ſolo nomine pugnet, nec præceptorum ratione. ex hoc liquet quod ibidem dicit. Si quod in humero uitium eſt, ex altero brachio detrahendum eſſe uſum docuiſſe, uerum hoc uerbi, ipſi ultro præterierunt, quum tamen & ſequens & præcedens adſcripſerunt, quare nunc manifeſte deprehenditur illorum diſſimulatio. Etſi Cornelij Celſi authoritatem recipiāt, clariſſime ipſorū cōuincitur error. quod

error. quod

error quod ſi dixerint aliud humero affecto ſufficere, aliud ad latus afflictũ requiri, quare mihi non licebit eandem differẽtiam inter hepar ac latus illis obiectare, ſpectent diligenter uenarum poſitus, conſyderent proceſſus, neq; facile inuenient, quare potius dexter humerus quam dextrum latus ad ſiniſtrum renouationem requirat. Hactenus ergo nõ ſolũ authoritate, ſed & ratione omnem in maxime longinquum fieri debere reuulſionem monſtrauimus. Et nunc his auditis dicet pacatior aliquis, non laboro ſi modo maxime longinquum pro contrario tantum accipiatur, quod contraria plurimum diſtare ſoleãt, ſed quod dextra pleuritis in ſiniſtrum reuocari debeat aduerſus nos nondum hinc] inde es conſequutus, nam ſurſum ut in cõtrarium ducimus inſigniter id quod in hepaticis fit inflammationibus imitati. Cur enim æqua non erit pleuræ hepatiq; cum ſuperioribus contrarietas? Atq; eorum iam nobis tranſigẽda eſt differẽtia, ex eodẽ authore deſumpto confutandi argumẽto. Is lib. 5. de ſanitate tuenda, ubi multa morborũ quæ capiti accidũt genera enarrauit, ita ſubſcripſit. At quorum mediæ crurum brachiorumq; partes opportunæ offenſionibus ſunt, his quoduis exercitationum genus idoneum fuerit, modo ne reliquarum conſyderationum ulla prohibeat, quæ tamen circa thoracem partes ſunt magis inferiorum exercitatione iuuantur, quæ circa ueſicam & renes ſuperiorum, lienis, uentriculus, iecur, inteſtina, colon, ſicut in medio ſuperiorum inferiorumq; ſunt, ita ſe ad exercitationes habent. Maximum profecto, ſi quis animaduertat hic noſtræ diſceptatiõi Galenus fecit cõpendium, qui quæ cuiq; ſecundum longitudinem pars opponeretur finiuit, & quam quæq; reuellẽtem deſyderaret nobis fere indicauit. Roboris enim corporei partes trifariam diſcriminans, medias utriſq; diſtinxit, oppoſuit, eas uero quæ circa thoracem ſunt partes, quippe ſuperiores, ea quam cum ſuperioribus habere poterant, contrarietate priuauit, dum eas inferiorum exercitatione magis iuuari perhibuit. Si quis uero locorum uicinitate deceptus eãdem a latere quam ab hepate ad ſuperiora contrahere cogitarit, is perinde ducit ac qui uno dato alicui contrario, omnia ſurſum deorſum, continua et cõtigua contraria eidem ſyllogizaret, quod neſcias maior ſimplicitas ſit an ruditas. Iuxta eam ergo, quam hic Galenus locis deſignauit contrarietatem ſe habet ferme ſecundum longitudinem reuulſionis ordo & potentia, nõ tamen ſolã. quandoquidem nõ multo magis ſuperioribus q̃ inferioribus hepar opponitur.

Sed cum

Sed cum non item ab inferioribus quam ſuperioribus humorum ingruit decurſus, utraq; indicatione ad brachium e directo tutiſſime reducimus, ita in recenti renum phlegmone, utero affecto, liene, crure, in quibus omnibus ſi qs ad inferiora uellet incipiētem fluxionem auellere, multo magis noceret, cum a ſuperioribus potius q̃ inferioribus hic contrario q̃ in pleura mōmalum impendeat. Hic obiter neotericorum contingit admirari inconſtantiam, qui non intelligentes, quare ab hepate ſurſum ſatis retrahimus, aliam in hepate, aliam in liene retractionem exigunt. Vtriuſq; enim incipientes affectus ſatis erat ad ſuum brachium reuellere. Quoniam ut ab his quæ deorſum ſunt aliquid notatu dignum attrahatur, neutriq; eſt periculum. Si uero in hepatis inflammationibus a proximiore reuellunt, quod præcipitatior huc ac urgentior ſit incurſus. Itidē in ſumma plenitudine pleuriticis auxiliaturi non ad oppoſitum, non etiam e directo crus, nec ſurſum ad oppoſitum latus, ſed idem refugere debebant, eo enim fluxus impetuoſior quo plenitudo copioſior. Vincet præterea illos & Galenum, Petri Briſſoti ratio, quæ ab omnibus internis phlegmonis uicinam reuulſionem expetit. Puto hic error occaſionem ſumpſit ex Galeno decimo tertio therape. qui pariter tum reuellendum, tum educendum, qui ad iecur fluit ſanguis monuerit, non intelligentibus cur ita fiat, & quod in lienis affectibus ſimiliter fieri debeat. Ita & in angina ubi a capite p̄ tugulares uenas materia delabitur, ſatis eſt contrarium morbo motum moliri, non multum naturali exquiſita locorum contrarietate, quam ſi quis deorſum ad pedes p̄ cauam uænam ſtuduerit detrahere, is longe magis implebit, ſic & in qbuſdam alijs capitis affectibus, ubi ſæpiſſime cum reuulſione coincidit deriuatio. At contra in uertigine, morbo comitiali, ex crure optimam Galenus molitur reuulſionē. Nō enim ut diximus ſolius loci, ſed & fluoris perpendenda eſt contrarietas, nunquid igitur dicet aliquis Petrum Briſſotum & Leonardum contempta locorum oppoſitioue motus contrarietatem dumtaxat conſideraſſe? nō poſſunt, nimis certant de loci contraria oppoſitione, neq; ſi hoc demus errore uindicabunt, nam inſtans inguli dolor, incumbens brachij grauitas, materiam ab inferioribus ad ſuperiora ſurripere, & non econtrario, indubitatum eſt argumentum ſi tamen aliter fieri poſtulent, diſceptationis gratia, ego lubens dabo, ſi amplius e directo brachium hic incidi uelint non multum etiam refragabor.

fragibor. Quid lucri facient, nã cõtrario (ut plurimum fit) poſtulato fluxu, quod e directo crus eſt ſecari eadem ratione mihi permittent, niſi admodum ſint illiberales & ingrati. Scio tamen non concedent, neq; ego multum inſtabo. Cauſam igitur mihi reddant cur renuant, diſtantiam certe cauſari non poſſunt, nam dum per cubitum Galenus podagrã retrahit, remotior eſt, dum etiam per malleolum capitis reducit affectus multo protractior. Cum igitur eius cauſa nondum inuenerint, ego dicam pleura, utrinq; maximis patet cõfluxus iniurijs, eorum ſcilicet qui in caua uena ſurſum deorſum mouentur humores, frequentius tamen ab his quæ ſurſum uergunt impetitur. Cuius cauſa quod inferius circa hepar maior ſit humorum regurgitatio. Argumentũ uero eſt frequentior ad brachium iugulũq;, q̃ ad ilia uergens dolor, aut ſaltem non multo infrequentior, cum utrũq; uero pleuritidis genus non raro fiat iam alterum eius quod diximus habemus indiciũ ſcilicet, nedũ ſurſum ſed & deorſum materiã ad latus ferri, aut ſaltẽ minimo eo poſſe irritari. Quare ſiue deorſum, ſiue ſurſum retrahere uelint ex confuſa in caua uena humorum mole, aliud inducent ſi aliud reuellant. Optime igitur ac ſagaciſſime natura oppoſitã uenã reliquã fecit, ut quod undiq; in alterũ latus ꝓcumberet, ipſa ſat retrahere poſſet. Iſti uero nõ modo excuſari ſed etiam laudari uellẽt, quod fluxũ anteq̃ in ſequẽtem particulã decũberet, anticipantes obiter intercipiant, & ꝑ priorem uenã foras educãt. At nunc rurſum ſui obliti uidentur non a ſupernis, ſed infernis partibus materiã ſæpius ferri ac copioſius recordari debebant. Non ſimus tamẽ tenaces, & hoc rurſum illis cõdonemus, uideamuſq; ſi hoc conceſſo propoſitum cõſequantur nequaq̃. Cur enim alioqui afficiente podagra ſummũ cõpendiũ nõ eſſet, nõ cubitũ ſed poplitẽ incidere, præſertim cũ magis hic diſtet, et nõ ſolũ ab inferioribus aliq̃d ad debilem partẽ attrahit, hoc enim hic eſt impoſſibile, ſed ab ipſa potius aliquid trahere uidetur. Quicquid ſit aut maius in pleuritide q̃ hic aut æquum deriuatiõis periculũ. Ecquid enim aliud eſt latere affecto per cõtinctam uenã detrahere q̃ affecto utero aluũ ducere, aut etiam afficiente podagra poplitem ſecare. Infœlix ergo illa reuulſio, nec quicq̃ ad eam quæ ab hepate fit accedens, nec enim in cõtrarium locum ut illa, nec in contrarium ſimiliter motũ, ſi brachij acceſſerit grauitas, amplius uideant quod nunq̃ ad hepar, ad latus uero ſæpiſſime deriuationis notata eſt feciſſe ꝑiculũ. Vnde tã luce clarius eſt eandẽ uenã ab iocinore

influxum re

influxũ reuocare, ad latus uero magis puocare. Atq; id adeo tã clare demõſtrauimus, ut mirer ſi qd amplius deſyderẽt. Deſyderãt tamẽ et adhuc dũ remurmurãt q, Gal. a dextro in ſiniſtrũ nuſq̃ (ut dicũt) ſanguinẽ reuulſiſſe ſit inuẽtus. Quid igitur aliud libro 5. therap. et rurſum 5. Aphoriſmorum aphoriſmo 67. cõmendauit, & iterũ capite de reuulſiõe nõne ita ſcripſit? In ſumma reuulſio molienda ẽ humoribus ſurſum fluẽtibus deorſum, deorſũ uero in cõtrariũ. Intro aũt uergẽtibus foras, ac rurſũ foras ruẽtibus intro, ſin ad dextrã inclinẽt ad ſiniſtrã, in ſiniſtrã uero eũtibus in partẽ aduerſam etc. Quid hic faciẽt Auerrõi cũ eũ eo crimine inſimulẽt, arbitror nõ imitabũtur, q Ga. alia uniuerſaliter præcepiſſe, alia particulariter obiuiſſe putauit. Tãq̃ ergo nihil graue afferẽtibus hic uidebis illos nobis illudere. Quid igitur dicũt inuẽtis friuolis qbuſdã diſtinctiõibus, prius a purgatiõe, nũc etiã ab alijs reuulſorijs remedijs ſãguinis miſſionẽ putãt diſcriminare. Hæc eſſe præcepta eius quæ p cucurbitulã, ſcarificationẽ, uincula, fit reuulſio aſſerũt, eius aũt quæ p phlebotomiã eſſe diuerſa. Ergo qđ a dextris ẽ nõ ſolũ ſiniſtrorſũ, ſed etiã dextrorſum ẽ reuellẽdũ. Quis unq̃ hæc dixit? illos tamẽ nõ pudet, plurima enim ſe nõ putãt male interpretari, dũ in alijs alioq̃ his cõtrarijs nõ dubitãt ſe certiſſimã ueritatem cõperiſſe. Audẽt præterea dicere nõ ſolũ ſiniſtæ, ſed et diſtãtiſſimæ cuiuis parti ſcarificatiões, cucurbitulas, frictiones, uincula ſe adhibere, dextræ uero tãtũ uenæ inciſionẽ faciere. Neotericos ergo aliquot fruſtra oppoſos potius q̃ Gal. imitari uidẽtur. Certe magis negotioſos q̃ doctos, q ut nihil nõ uideãtur facere, nõ ſolũ unũ ex oppoſitis mẽbris uinculis excipiũt ſed plane omnia fatigãt. Atq; ſupſtitioſã hoꝝ ſollicitudinẽ alicui lubebit magis ridere q̃ uehemẽter dãnare. Qui ſi nihil noceãt, hoc tantũ peccãt, qđ cectũ reuulſiõis ordinẽ iuxta Gal. parũ teneãt, nõ tamen aliqs ſimiliter ridebit, ſi omnia itidem uideat indiſcriminatim ſcarificari. Quid enim poſſet euenire inſanius? Attamen neq; Petrus Briſſotus neq; Leonardus id uerebuntur. Lenior ergo neotericorum q̃ illorum error, qui licet in uinculis liberales ſint ad frictiones etiam multas expediti, in ſcarificationibus tamen ſcrupuloſi, q (quantum ad reuulſionis munus ſpectat, locum alium non ſcarificant fere, quã q uenæ alicuius peculiaris ſectiõi reſpondet. Sic enim a Gal. didicerũt, qui dextra nare erumpenti ſanguine dũ dextrũ cubitũ incidit dextro hypochõdrio, nõ etiã ſiniſtro cucurbitulã applicat. Neq; ergo ſiniſtræ particulæ

 in dextra

in dextra pleuritide aut cucurbitulam, aut ſacrificationem accommodare &
petit, ſi in ſiniſtro cubito uenam tundere non expedit. Aequa enim illorum ſecundum omnes conditio, modici atq; immodici corporis diſcrimen tantnm patiuntur. Nonne hoc tantum ſequitur? imo & illud ipſos dicere continget quod fruſtra Galenus id quod a dextris eſt in ſiniſtrum reuellere admonuerit, cum & dextrum brachium uinculis innectere, manibus etiam tractare licebit, nã ne ſcarificatio aut etiã dũ (ſi fieri poſſet) uincula ipſi lateri aut uicinæ admodum parti adhibeantur aliquid, ut dolor, calor impedire poteſt, ſed cur minus ipſi cubito nihil horum prohibet. Satis ergo ſuperq; ea confutata eſt commentatio, hoc tamen ab his præterea inquiramus ſi in oppoſita parte adhibita ſcarificatio aliquaudo iuuit, aut a phlegmone ſaltem occipiente aliquando liberauit. Dicent credo non liberauit, niſi ex eadem parte ſecunda fuerit per ſectionem reuulſio. Ergo is mordus in pueris uix puberibus, atq; alijs qui eam non ferunt ſemper mortalis, aut certe ne completa fiat nulla reuelli poteſt. At id nedum puerile ſed falſum & a Galeno reprobatum, qui decimo tertio therap. ubi curationem (propter corporis immodicam plenitudinem) rebellem conſideraret, alias ſanguinis miſſionem, alias oppoſiti cruris ſcarificationem probauit, quia ut inquit, plærumq; poſt hæc præſidia glãdularum deſinit phlegmone. Quid tum poſtea dicet aliquis, habe oppoſitam ſcarificationem, oppoſitã phlegmonem reuellere, nunquid ob hoc & oppoſitæ uenæ ſectio interdum ſufficienter exonerabit, imo tanto efficacius, quanto ipſa ſcarificatione potentior, nodum, mea quidem ſententia, non ſoluent, hac enim ratione meminiſſe debent in dextra pleuritide dextram potius q̃ ſiniſtram uenam incidiſſe. Non aliud igitur reſtat quo ſeſe expedire poterũt, uereor, uarij enim lubriciq; mihi admodum uidentur, nec uno teneri modo poſſunt, quin altero citius elabuntnr, uidetiſq; eos plurimas formas captaſſe, non tantum tres ut de Acheloo fertur, & nunc eciam aliam ſubeunt nouiſſimam fortaſſis, proculdubio fatalem, quamuis effacinare nos putant, phlegmonarum ſpeties partiũtur, ac externis quidem in longinquum reuulſionẽ diſtinguunt, internis uero ad uicinum, uerum neq; hic libere euadunt, hic eos deprehendi certum eſt, primum quod Galenus nuſquam reuulſionem, in eam quæ in longinquum, & in alteram, quæ in uicinum diuiſit, quoniam hoc reuulſioni proprium eſt ac cognatum, ut in contrrrium ſiue longinquum fiat.

Secundo

Secundo quod Galenus nuſquam iuxta phlegmonarum genera eam diſtinxerit, hoc bene decimo tertio therap. ſtatuit, in omnibus commune in contrarium auerſionis præceptum eſſe, de internis ut apparet, magis q̃ externis locutus qui internarum q̃ externarum plura ibi exempla numerat. Atq; utero inflammato alibi cubitum magis quam poplitem incidit, imo nunc imprudenter ſuos errores produnt, nam quis eos docuit in exteriori dextri lateris inflammatione ad ſiniſtrum reuellere, ſi Galenus in prædictis locis, quare ergo ibi eius præcepta de uinculis & ſcacrificationibus tantum intellexerunt, ſi ſanguinis miſſionem ibi comprehendunt, quare diuiſerunt nec uno modo de ſanguinis miſſione dixerunt. Quod ſi illud condonemus, nunquid ut & hoc demus rurſum a nobis exigent? non ſumus tam indulgentes, quod ſi hac inſtare uoluiſſent, melius ita dixiſſent. In dextra pleuritide dextram quidem uenam ſiniſtra eſſe coniunctiorem, & omnem reuulſionem debere fieri in cõtrarium, & rurſum in maxime longinquum. Deniq; quæ ab eodem latere fit reuulſionem non eſſe, ſed non omni phlegmone reuulſionem contrariũ ſatis eſſe, uix deriuationem ad uicinum ſufficienter aduerſari. Ita enim non tot nominibus erant redarguendi, quamuis neq; hoc ſumma uacat reprehenſiõe, nam econtrario potius ab externis, quam internis reuulſionis uſum tollere debebant. Primum quod non tam moleſta ſit earum partium affectio, nec tã grauis exitus inſtet. Secundo quia propter atrociorem fere atq; intimiorem dolorem fluxus in eas magis ſuperfluit, profecto ab interna q̃ externa particula, nobili quã ignobili potius reuellẽdũ. Atq; id interim obiter, ac ſui fortaſſis immemor Briſ. ſatis annuit. atq; altera eſt cauſa quare in bubone peſtilẽti nõ multũ ſtudemus reuellere, quod huc quaſi in ſentiuã quandam natura totum contagium cepit deponere. Mirum ꝙ eam diuerſitatem Leonardus nõ intellexerit, qui Auicennam tamen in hoc perſtrinxit, ꝙ in bubone peſtilente, ut alijs ſimiliter reprimentibus ſit uſus, quicquid ſit non pro inflammationis diuerſitate, ſed influxionis modo, reuulſio ac deriuatio uariat, idetiam Hippocrates indicat, qui dum in contrarium uel longinquum reuulſionis tempus ſumit ita reddit, dum uel ualenter uel maxime materia irruit. fluxus autem impetus pro corporis fere contingit pleitudine, & ob id Galenus ubi contrarij cruris admonuit plethoricum corpus præſcripſit, Sic ſtatim, ubi ad partes maxime longinquas auellendum præcepit, eandem condi-

tionem adſcripſit, dicens. Aeſtimata tum phlegmones magnitudine, tum totius corporis ſtatu. ſic in libro de phlebotomia, ubi propter capitis inſtantes affectus uel malleolum uel poplitem ſecaret, eorũ qui annua uertigine, epilepſia, prehenderentur exempla elegit. Sic ubi cubitum incideret podagricorum meminit. Bis ergo hic peccant, primum quod molliorem influxum per contraria reuelli uolunt, non autem per uicina auerti. Secundo quod uehemẽtiorem per uiciniorem cohiberi ſatis putant. Si enim in modico corpore modicus influxus per uicinum ſatis non ſiſtitur. Immodicus in immodico quomodo ſatis poterit prohiberi? & rurſum ſi uehementiſſimus influxus per proximum ſatis retrahitur, mediocris quare non reprimetur? Immo ad longinquũ quare reuelletur, quando præterquam quod ab affiniori citra ullm incommodum deriuare liceat, ita ut a remotiori aliqua particula fiat, nihil opus eſt. non enim a longinquis aliquid admodum influit, ſed a proximis tantum. quare deriuatione uſum eſſe ſæpe ſatis eſt. quemadmodum iterum, ſi nec ab his nec ab illis aliquid amplius decurrit. nec præterea periculum eſt, non reuulſione, non etiam deriuatione, ſed ſola euacuatione ultimum eſt partem exonerare, ac toto iam ſemel morbo uindicare, hanc autem eradicationem alij uocant. Diſtinguitur autem ab ambobus prioribus, licet nonnunq̃ deriuatio etiam appelletur. Hac igitur ratione dum precipitatiorem cauſantur curſum in pleuritide ſemotius uas ſecandum citius colligẽt, tantum abeſt ut proximius incidendum conuincant. Iuſtius ergo ita dixiſſent. Vix raro medici aduentus precipitatum poteſt anteuertere curſum. Rurſum raro eſt multa corporis plenitudo, raro ualentiſſimus influxus, raro ergo in pleuritide uſu uenit in contrarium reuulſio. Sæpe ſat eſt deriuat o, aut alioqui ſufficit ſcarificatio, cucurbitula. attamen id multo magis quam in internis, in externis debebant dicere omnibus, nec eam deriuationem reuulſionem dicere debebant, aut ſi reuulſionem, non tamen in contrarium reuulſionem. Hoc tamen condonemus, nam de nomine non certamus. Neoterici certe tã acriter inſimulãdi non erant, qui interdum aliam in oppoſitum reuulſionem in pleuritide obirent. Vehementer laudandi, quod corporum differentiam animaduerterent. Et quando de re periculoſiſſima, honeſtiſſima hæc eſt contentio, etſi qua alia in medicina præcipua, nõ grauabor rurſum ab illis inquirere. Si in dextri lateris externa occipiente phlegmone ab oppoſito detrahere auderent

ret? Inſuper ſi in interna pleuritide, cuius defluxus uel non admodum præceps, uel cum eo qui in externas uſq; labitur ſit æqualis? (hoc enim impoſſibile non uidetur) Nonne hic etiam ex oppoſito rurſum reuelli admittent? admittere debebunt, nam propter quem alias id facere uerebantur, nihil impedit morbi impetus. Cur igitur & hic idē brachiū non captāt? quādo reuulſioni commodiſſime ſit expoſitum. neq; enin acutiſſimus tantū morbus ualētiſſimusq; incurſus, ſed & quis alius blādiſſime breuiſſimeq; curari debet, nō ob aliā reſpōdebūt cauſā, q̄ qa per cōiūctiſſimæ uenæ ſectionē materiā ad locō affectū deriuare timēt. Cur igitur & in grauioribus malis (ubi paruū incremētum mors eſt) id nō cauēt? Dicunt oppoſitā uenā ſegniter euacuare morbū uero acutum eſſe, & ob id præcoci per fas per nefas egere eductione magis q̄ reuulſione: alioqui interea nimis differri Per Aeſculapium ſi morbus unius diei aut pauciſſimarū horarū eſſet, ſi ſuffocatiōis periculū proximū inſtaret. ſi ſecūda deriuatio multū differretur ſi materia turgeret (qđ rarū tamē putat Ga. præſertim in inflāmatiōibus) uerū eos dicere cōtingeret, nā hæc ē altera cā, quare in peſtilēti bubōe deriuamus potius q̄ reuellimus. Si præterea plurimū fortaſſis decurriſſet, parꝫ uero qđ decubituꝫ erat reliquū eſſet, locū haberet. At cōtra euenit in inflammationū principijs. Quare optime Ga. de his præcipit dicens. quæ uero adhuc in generatiōe ſunt, in his prior euacuatiōe cōfluētis ad affectū locū ſanguinis ē inhibitio. Verꝫ et hūc locū ipſi iterꝫ corrūpe ſtudēt, neq; enim priorē ordine ſed natura tātū cōmētantur. Ita illis cōtrariū cū regula Lesbia accidit obiectis ſeſe accōmodare faciles nō ſunt, ſed potius omnia in eoꝝ mētē retorquere. Quiduis aliud magis cogitarūt cōmētari, q̄ errore cōcepto deciſcere. Ita enim omnibus uſuuenit q ſemel ueritatē deſpexerūt, ut in plurima impingāt, aut plurima male peruertāt. Certe q̄ puerſa hæc ſit cōmentatio Gal. multis locis innuit. Qui ſemper auertit (ubi opus ē) hoc eſt fluxū inhibet anteq̄ euacuat, de purgatione (nam & de ſanguinis miſſione idem eſt) euidentiſſima ſunt exempla, in priapiſmo uomitu laceſſit, priuſquam aluum ſubducit, & nonne omnes cubiti externam uenam præhendunt, quam linguæ uenulas incidunt. Videtur itaque hic Petrus Briſſotus aliquid ſibi timere, & ob id fortaſſis tandē ſubijcit. Quod ſi iam tempus acceſſionis ſolitæ proximum immineat, ad oppoſitum latus reuellere non illicitum eſſe ſed tamen ſi tam occepit non

ſimiliter

ſimiliter conceſſum eſſe. Ver. hoc modo ſe non purgabit, nam Galenus libro de phlebotomia inſtantes atq; etiam incipientes phlegmonas eodem modo reuellit. Ita enim habet. In quibus autem corporibus nulla dum particula affecta eſt, cæterum uacuationem uere ineunte anteuertimus, in his ſiquidē talis ſit homo, qui quotannis æſtiuo tempore febrilibus morbis obnoxius eſſe ſolet. Atq; in eo exundantiam uacuare ſtudemus, æque pars quæuis in ſanguinis detractionem eſt accōmoda, ſicut ſane etiam ſi Arthriticus ſit omnibus articulis laborans, quibus autē eximie pars quæpiam, ubi prius euacuati non fuerint. infeſtetur, haud æque liceat ex quauis parte euacuationem moliri. Verum ſicut in his qui iam pati occipiunt. quā ob rem podagricos ex cubito purgato comitialibus morbis uertiginibuſq; obnoxios potius ex cruribus. Non poſſum ergo ſatis coniectari, quare eum Aphoriſmum. Quæ ducere oportet quo natura uergit ad loca cōferentia eo ducere in nos retorquere putarint. Neq; enim nos euacuationi intendimus, reuulſioni tantum, quæ in hoc diſſident, ut illa naturalē motum imitari debeat, hæc uero aduerſus morboſum impetum contrarie moliri, alioquin in fluxu narium, quare per nares non amplius ſtudent auertere? aut etiam in menſium profluuio menſes magis prouocare? Dicent credo, quia auertere, non autem euacuare cogitarunt. At neq; nos hic aliud agimus, quanuis hic ſit ſecretus, ibi uere effluxus maniſeſtus. Præterea non quocunq; natura male irritata male fertur medicus inſequi debet, ſed tantum quo fœliciter citraq; magnum ut poteſt partium diſcrimem. Videtis ergo ut irritus ſit omnis illorum aduerſus nos conatus, mirumq; eſt, quod contra tam multam doctorum cateruam clauſis (ut aiunt) oculis Antabatarum more auſi ſint pugnare. Quod ſi & de reuulſione hic datus ſit Aphoriſmus, non tantum inferre debebant contra neotericos & Gale. quod dextrorſum uergit dextrorſum eſſe reuellendum, ſed quod ſurſum, ſurſum. quod deorſum, deorſum, ac uniuerſaliter omnem reuulſionem in idem moliendam eſſe, non autem in contrarium, quod hactenus omnes medicorum ſcholæ tenuerunt, & alioqui nomenclatura ea in contrarium reuulſio clariſſime (niſi quis ſurdus fuerit) loquitur. Atq; ita illis euenit, quod diximus, nedum ab internis, ſed & externis omnem uibque auferre reuulſionē. Nec tamen illos adbuc pœnitere dicas, qui hæc in ſuorum confirmationem adiiciunt. Primo quia alioqui natura nimis extenuatur, ac benignus tantum

educitur

educitur in tenui corpore, ubi ſcarificatio ſufficit cucurbitula aut uinculum hoc certe dicere poſſent, atque ita ſeipſos potius arguunt, qui in leuiore impetu ex remotioribus auerſionem commendant, in ualentiori uero ac pleniore non poſſunt, nec enim benignum tantum educimus, imo ſuperfluo, qui ad partem affectam inclinabat, ac naturæ maiori detrimento quã anxilio futurus erat corpus exoneramus. Secundo dicunt. quod uitioſus altius rapitur. Imo ſæpe uſq; in oppoſitum latus inducitur. Vnde præter priorem illam ſecunda nonnunq̃ pleuritis in altero latere accedit, quod ducentis in uno anno experimentis oſtendunt. At neq; illud uere nobis obijcitur, meminiſſe enim hic debuerant, omne agens in proximum ualentius agere, quod alibi contra nos induxerunt. Quare neq; hic id quod in dextris eſt ad ſiniſtrum rapitur ſed quod in ſiniſtris adhuc uacillat, & in medijs locis ambigit, leui nec adeo copioſa phlebotomia tantum refertur, Quod ſi quid a dextro forte fortuna & præter opinionem auellatur, nondum fortaſſis omnino uitiatũ erit, quod recẽs ualde phlegmone uixq; concepta, nec admodum diu decubuit, pone uitiatum ſit, non tamen in multum longinquum aut etiam oppoſitum latus ſtatim reuelletur, in proximum forte abducetur, quare uel rurſum a natura in eundem locum expelletur, uel quicquid ſit per proximam deriuationem non difficile expedietur. Imo emotum labefactatumq; q̃ infixum promptius attrahetur. Hæc ergo ratio non ægre procedit aduerſus neotericos aliquot, q̃ uſq; ad ſanguinis mutationem poſt defluxum materiæ copioſe detrahunt, ſed cõtra nos nihil ꝓficit, quin potius in illos expeditiſſime recidit, ſi enim mediocris aliqua detractio renitente morboſo impetu conſtantem materiam ab ægro in ſanum latus auellere poteſt, liberalior phlebotomia cõcedente morbi decurſu malc conſtantem, & alioqui eo nutentem a ſano in ægrum reducere cur non poterit? Nunc audite, quibus hoc putauerunt diluere. Aiunt ab oppoſito aut nihil, aut ſegniter admodum aliquid attrahi. Si uero aliquid etiam trahatur, non ad locum affectum tantũ, ſed ultra foras educi. Mirum ſi non putent nobis licere ijſdem rationibus ſanũ latus potius uindicare, quod ſi detur, falſa erunt illa ducenta nobis obiecta experimẽta. Neq; Gale. dicere poterit, quare in priapiſmo alui ſubductio q̃ uomitus ſit nocẽtior. Neſcio igitnr ſi aliam diſparitatẽ, Aliquis illorũ nomine forte dixerit qui proximus eſt ſuccus hoc eſt uitiatus, tãtum per coniũctã ægro lateri ue-

D nam

nam educitur. Qui uero uel ab oppoſita parte, uel etiã caua uena ad idẽ latus adducitur, malignus non eſt, ſed benignus, nouã igitur phlegmonẽ in eodem latere parere non poteſt, aut etiã priorem angere. At contra euenit in oppoſiti lateris uenæ ſectione. Nõne igitur noua hæc illorum ratio de inflãmationibus rurſum cõcedit completis? tædioſum ẽ rẽ toties dictam corã tantis uiris iterũ repetere. Recordari debebant in principio inflãmationum a proximis tantũ influxiſſe parũ, ſed & ab alijs adhuc longe plus inſtare. Quid igitur boni promouerint ſi maligno aliquo exhauſto nõ multo facilius malũ in prioris locũ incitarint. Addo quo fruſtra putãt ſe tam ſincere unica euacuatione quicqd id eſt educere, ut nihil maneat putridarũ reliquiarum. Ponamus, nihil reliqui faciãt, periculũ tamen eſt, ut is qui quantitate, qualitate, ſæpe utroq; naturæ moleſtus eſt huc decidens humor. loci uitioſa qualitate, adhuc fumida, nec dũ omnino extincta, corrũpatur. atq; ita uno euicto malo, alterũ paratum eſt non minus rebelle, hoc tamẽ erit ex minimis his quæ poſſunt accidere male. niſi quis parũ intereſſe dixerit ſiue malũ malo addatur, ſiue altero deleto alterum inducatur. Vbi uero quarto id excuſant multo magis peccãt, affectũ latus altero imbecillius eſſe aſſerũt, et ob id ab alijs quod ſuperuacaneũ reſtitit (ut reſtat plurimũ & fere totũ) non admittere contẽdũt. Imo quicquid aliæ habent ſuperfluũ (ut cœperunt) in hanc partem non ceſſabũt deponere etiã nihil attrahentem non ſolũ quia debilior eſt, uerum etiã quod huc, omnis impetus tum a morbo tum a natura ſit concitatus. Adhæc quod is locus inanior excremẽti factus ſit capacior. Quarto turpe fuerat hoc illos neſcire aut diſſimulare, inflãmatum quis ſeipſo ſit debilius, tamẽ tantũ alia excedere attrahẽdi facultate, quãtum flãmeo calore. Optime igitur in lateralis morbi principio ſuccũ eũ q in oppoſito male conſtat latere, uel etiã dũ in caua uena uacillatius ad utrũq; latus ambigua, in cõtrariũ retrahimus, ſic enim nõ ſolum plurimum eius morbi anticipamus, ſed etiam ut id quod influxit ſecurius poſtea deriuetur procuramus. Atq; ſecundã detractionem ab omnibus oppoſiti lateris fortunis uindicamus, a qbus alioqui hic periculũ impendebat. Neſcio igitur ſi interea tẽporis cauſabũtur maiorẽ ad locũ affectum materiæ portionẽ adduci, quod ſi fecerint non minus errabũt, quid enim ad locũ affectum interea rapi poſſet? nã a proximis quod inſtabat decubuit, ab oppoſito uero latere ac cõcaua uena quõ poſſibile erit aliqd

magnum

magnũ ferri? quãdo ab his omnia in cõtrariũ reuellũtur, quod unicum eſt remediũ, atq; adeo ſummũ nequid amplius ex his ad cõceptã phlegmonẽ affluat aliud. Quod ſi qs neglexerit ubi ad deriuationẽ nẽtũ erit, nõ aberit incõmodũ, ſed tamen illi cõtẽnunt, quod facile pẽſare poſſe ſibi ꝑſuadẽt. Imo lupũ auribus tenebunt, & hic magis laborabũt. dũ enim illam, quã nos ante prehẽdere ipſis incõſtans uidebitur, eãdem rurſum captabũt, illorũ exemplo qui dũ ſemel per naufragium rerũ ſuarum iacturam fecerunt, etiã ſecundo facere ſtatuerũt, ut perditarum ita faciant fœnus. Venitq; hic mihi in mentẽ cõgredientiũ iocus, quorũ unus aliquis ſi uel nocte per tenebras, uel interdiu per imprudẽtiam forte fortuna in lacũ aut aliud leuiter offenderit. lapſus ceciderit ridicule ab alijs monetur, ut eãdem rurſun uiã ineat lapſumq; lapſu reſartiat. At ille proprio errore redditus cautior, cognitũ offendiculũ etiam ſi altero die redeat cauet. Tantũ abeſt ut eãdem rurſum fortunam ſubire ſit cõtentus. Multo profecto hac in re his prudẽtior q nõ ſolũ ſecũdo ſed etiam tertio. ut uideo idẽ periculũ facere audẽt. & quod maius eſt, Gal. ſimiliter lib. quarto de ſanitate tuẽda faciũt cõſulentem, dũ inqt, Quoniam igitur in hac, quæ ueluti phlegmone fatigat, uis calidi ſanguinis cõgeſta eſt in corporis mole, uenæ autẽ ſectio ſuccos e uaſis emittit, utile eſt poſt priorẽ detractionem tantiſper intermittẽtur dũ aliquid eorũ, qui in corpore ſunt humores, ad uenas remigret, quod tamẽ, quoniã cõmittẽdũ non eſt, ut in his maneat, ex dimidio corruptũ, ſed potius eius plurimum expellatur. Iccirco ſanguinis detractionẽ ſecũdo die iteramus. aliquando uero & tertio, ubi uidelicet reuellere & ex alijs in alia trãſferre uiſũ ẽ cõducere. Quã parũ hic Gal. cũ illis conueniat eorũ quæ ibi docẽtur ordine narratio ſatis docet. nõ enim de phlegmones loquitur reuulſione, ſed de phlegmonoſæ laſſitudinis euratione. In qua nõ ſurſum, nõ deorſum, nõ dextrorſum, nõ ſiniſtrorſum. ſed ab exterioribus ad interiora uſu uenit reuulſio, nec prohibet quicq̃ cur non dicatur & deriuatio. Nibil ergo binc inde ad ſuum propoſitum ducere poſſunt. Veruntamen quia hoc ſemel loco nos conficere putauerũt, uellẽ ab illis magis expoſitũ diſcriminatumq;, ſi ex eodẽ aut diuerſo uaſe Gal. hic tertio reuellat, ut ſcire poſſimus in quo Galenum imitẽtur ipſi & nos etiã imitari uelint, ſi qdem ex eodem, iam reuulſionem a deriuatione, non re ſed ſolo nomine uariantem contendunt, At id abſurdum eſt, ſi uero ex

 diuerſo

diuerſo, qcquid Hippocrates, *quicqd* Galenus, *qcqd de reuulſione antiqua habet ueritas, ipſi peruertunt, dũ ut hoc exemplo conceptas utcunq; plegmonas reuellamus, nos cogere uolunt, naturæ etiam ſuum locum recuſant, & quod ante, tempore, nunc etiam natura prius eſſe negant.* Ratiõe *igitur uincimus, authoritatum numero longe ſuperamus, nec experimẽtis cedimus.* Nõ *enim triennio, quadriennio, ſed plurimis ſæculis, ea uiguit citra controuerſiam opinio, ualuit citra fortunas experientia.* At *hic perfricta fronte uidebis obſtare.* Impudenter *audies eos dicere nullos hoc modo adiutos, obleſos omnes, aut etiam plures iugulatos,* Hactenus *ergo tyranni fuerunt ad unum omnes, nõ medici qui maluerunt tot uno gladio confodere q̃ animaduerſum errorem relinquere, quod ſi de pertinacibus aliquot magis q̃ doctis, id dicere liceat de omnibus, irreligioſum eſt mendacium,* Nec *enim dubium eſt, quin ante lapſis temporibus et modeſtiſſimi & doctiſſimi cõplures fuerint, qui eius phlebotomiæ incommodum animaduertiſſent, ſecretiores aliquot errores, hos tamen latuiſſe negare non poſſum, ſed tam manifeſtũ, tam noxium omnes potuiſſe ſubterfugere non puto, ſiquidem ducenti ab uno notati hoc modo male affecti, imo ſi omnes ex hac reuulſione male perierunt, aut ſaltem male ualuerunt, ne rudem empiricum aliquem diu latere debuit.* Id *igitur genus neotericos defendere poſſe mihi uideor, illos autem nõ poſſum, neq; laboro, quibus parum eſt oppoſitum latus euacuare, niſi uel ex ſubiecto crure aut oppoſito, aut etiam utroq;, hominem prius extenuaſſent, nec enim uno inter omnes modo conuenit, ac propterea alij, qui naturæ ſecreta magis tenere uolebant, certe ſcrupuloſius q̃ doctius plenitudinis modos diſtinguebant, hoc pacto interpretati.* Extremam *plenitudinem ex oppoſito prius crure minuebant, ex eodem mediocrem, dum tamẽ omnem grauem plenitudinem in duo tam membra partiti eſſent, nec inſignis aliqua in tertium membrum diſpenſanda relinqueretur, hoc illis uenit inuitis, ut quãdo uel nulla eſſet plenitudo, uel modica, ex oppoſito tamẽ latere ubiq; reuellerẽt, atq; hoc illoꝝ cõdonaſſemus timiditati ſi non ex altera parte maiori peccaſſent audacia, necdum tam copioſam ex oppoſito latere uacuationem moliti eſſent, atq; adeo uſq; ad ſanguinis mutationem, qui terminus iuxta* Hippocratem, *ab alterius lateris euacuatione expectandus tantum erat, & alioqui contra hoc ipſe uniuerſaliter dixit.* Q*uæ ducere oportet quo maxime natura uergit ad loca conferentia*

ducere.

ducere. Quod ſi nunc horum etiam negligentiam & errorem in ea detra-ctione, quæ ab eodem fit latere oſtendere pergam, non dubium quin ab illis nequiter audiam, non dubium quin nouum hominē dicent, glorioſum, ſtultū, temerariū, omnibus minus q̃ ſibi tribuentē, cui maius ſtudium ſit neotericorum errorum per contumeliam hiſtoriam texere, q̃ antiquam ueritatem ſcrutari. Verūtamen quia locus, neceſſitaſq; exigit, ac pluris faciam hominū ſalutem & (q̃uis neglectā) ueritatē q̃ falſam illorum gratiam nō uerebor, quod mihi uidetur dicere Guayuerius q̃ diu ſputum non procedit, uel idem uel oppoſitum crus potius euacuandū præſcribit, Idē certe latus hactenus tentandū nō putat. Quis tamen dubitat, quin fallax nimis hæc ſit cōiectura, cū ſputū ſæpe in plurimos proferatur dies. Quis dico neſcit materiam ſæpe decubuiſſe anteq̃ ſputū expediatur. Et nonne Hipp. in Anaxione pleuritico anteq̃ ſputum redderetur, eam uenam ſecuit? & ne nō ſimplex, aut etiā excuſari poſſet hic error, alterum incommodius ſignum adiecit, niſi anguſtia minor, anhelitus liberior, etiam ſi forte ſputum redderetur, eiuſdem lateris deriuationem ſuſpectam habet. An non nimis expectabilis hic ſit terminus, ac etiam uehementer pernicioſus, an non hoc ſit potius a malo morbo opem implorare, q̃ a ſeipſo aduerſus morbum aliquid ſpei promittere? mihi profeſto uidetur, neq; cōiectari poſſum, unde hāc ſibi opinionē cōceperunt, nā q̃uis Gal, ab inueteratis euacuare docuit, a recentibus prohibuit, tam rudes non puto q̃ euacuare ab eo quod eſt deriuare, hic ſeparare uō potuerint, uocāt hoc ipſum eradicare. Q d' ſi nūc Raſis (q hodie in omnium practicantiū ſolus fere uerſatur manibus) fidem in his recipere cogamur, periculum eſt ne nuſquam ab eodem latere deriuationem faciamus, quoniam hic allegante Gnayuerio, ubi uel ſputū expeditnr (nec enim aliter accidētium moleſtia remittatur) omnē phlebotomiam ueretur, iam ergo non ſolum falſa, ſed etiam inter ſe incompoſſibilia docent. Imo quādo Guayuerius donec minor fuerit anguſtia eiuſdem lateris euacuatiōem differt, nec rurſum ſputo reddito admittit. Iam ſecum idem pugnant, aut uſquam eius eſſe uſum negat. In utroq; tamen loco fidelē teſtem Raſim ſibi citat, quare nō ſolū Guayuerius, ſed & Raſis a ſe diſſidet, aut certe ambiguā uterq; tradit, ac in utrāq; partē ancipitē ſententiā relinquit. Nō mirū igitur ſi inter neotericos practici, qui ab his, nō aūt ab antiquis ſuam medicinā didicerūt, hāc deriuationem parū curaſſe uidētur, ma-

 iore ob

maiore ob hoc q̃ illi uenia digni, niſi etiã tã puſillanimes eſſent, ut neglecta reuulſione uix decimũ quẽq; ſecunda deriuatione ſe poſſe ſaluare conquerẽtur. Nõ nego tempeſtiuã reuulſionẽ breue ſalutis compendiũ facere. ſed tamẽ deriuatiõe, ipſam præſertim certũ ẽ alleuiare, nec rurſum, omiſſa reuulſiõe plurimi deplorati ſunt, niſi omnẽ internã phlegmonẽ dicamus mortalem, qđ nimis meticuloſum eſt. Certũ ergo eſt q̃, neq; hi, neq; illi unq̃ in Galeno legerint. aut ſaltẽ bene adnotarint in pleuriticis quæ edirecto laborantis lateris adhibita fuit ſanguinis miſſio clariſſimã ſæpe utilitatem adferre, quæ uero ex oppoſito brachio, aut omnino obſcurã, aut poſt temporis interuallũ. Atq; illos hactenus librorum potuit excuſari inopia, nos uero qbus Galenus pdijt, abſolui non poterimus, ſi poſthac defluxa ſtatim materia ab eodẽ deriuare diſtulerimus. Neq; enim tam ſimplex aliquis eſſe debet, q̃ ignoret recentẽ phlegmonẽ facilius deriuari, q̃ diſſolui cõtumacẽ & inueteratã. Quod ſi etiã nõ niſi poſt plurimos dies forte ad ægrũ acceſſerimus nõ minus, idem tẽtabimus, mõ aliqua adhuc reliqua ſit ſpes, excuſabit nos Ga. q̃ poſt uiceſimũ etiã diẽ ſeruo phlegmonem in oculis patienti humeralẽ incidit. Tantũ neoterici ſcriptores a ueterum uia receſſiſe uidentur, ſi uero prætereo aliquis ex me querat, quantum horum æmuli, hoc eſt medicorum uulgus ab illis amplius receſſerint, dicere non poſſum, id poſſum dicere, hos minus operando errasſe q̃ illos ſcribendo. Nam cum tedioſum & negotioſum nimis practicis uideretur plenitudinis ſpecies inquirere, aut etiã differentiã coniectura ſe non poſſe aſſequi, omnes uno calopodio calceauerunt, hoc dico ab oppoſito omnibus primum ſanguinem detraxerũt, ut eos intelligamus illorum uerba q̃ rationem magis tenuiſſe, hoc tamen illis accidit, ut ex inertia & ignorãtia, lucrũ facerent, maiorem honorẽ mererentur. Sic rurſum cũ mittendi ſanguinis omne ius chirurgis relinquerent pauciſſimis ab oppoſito latere, uſq; ad mutationem eſt detractus, cum tamen ita faciendum iuxta neotericorum ſententiam contenderent. Dicet forſan aliquis, plurima corpora nec eximie plena eſſe nec eſſe modica. atq; ita hactenus neotericorum proximi neotericorũ ſcriptorum ſententijs cõſentaneam contendere uelit, negare tamen non poteſt, quin multo audentius, frequentius ex oppoſito latrre reuelſerũt q̃ ab his ſuis præceptoribus didicerunt. Quãdoqdẽ hi reuulſionẽ ante materiæ decurſũ ſolũ receperũt, et hunc rurſus tam præcipitem, ut in q̃ plurimis medici an

teuertat

teuertat aduentũ, quare periculum eſt ne in plurimis errauerint qui in omnibus ab oppoſito prius latere detraxerũt, quod ueriſimile ẽ magis dierũ numero q̃ ueriſimili alia cõiectura defluxus terminũ metiẽtes. Quo mõ q̃ multos exanimauerunt Petrus Briſſotus uix ſatis oſtendit. Tanta illorum homicidia, qui cum non ſolum recentium, ſed & ueterum ſe inſigniter profiterentur æmulos nihil minus quam illorum imitantur diligentes labores, nec dum uel eminus aſſequimur. Queſtionum aliquot annotationes ſatis erat ſi utcunque remurmurare ſcirent, nec enim aliud uulgo ad illorum requiritur profeſſionem, accedente præſertim annorum numero, uel etiam temerario aliquo in publicum congreſſu, in quibus ſi iuxta Hippocratem, contra cõſiderare mus ingenium, naturam, puerilem diſciplinam, bonos mores, laboris amorẽ, nequaq̃ tam multis medicina pateret contumelijs, non tam ſæpe inutiles rudeſque Empirici ſeplaſiarij de medicorum certarent primatu, ſæpe etiam ſua laude fraudarent. Quid mirum demamus annulos, humerorum ſtramenta, capitis inſignia, totius corporis faſtum, ineruditum aliquem uidebis Empiricum, manebit Hippocrates aliquis in tragedia. nam laruæ & doctorum perſonæ ſunt, nequaquam doctores, qui non ueritatem (ut inquit Galenus) ipſam, ſed ſcientiæ tantum aucupantur famam, aut egregium medicinæ titulum quo indigne aſſumpto, in ſympoſijs, in foro alijs ſe uenditent, oſtentent, ac temerariam uulgi opinionem, fauorem ſibi captent, qui ubi acceſſerit, tum demum uidebis eos criſtas erigere, magna de ſe ſentire, tum ſcilicet ſunt famatiſſimi, multo tamen maior futura in populum peſtis huiuſmodi Theſſalij Methodici quam ſimplices Empirici ob duplicem cauſam. Prior eſt, quod ſub eximio medicinæ titulo maior illis uulgo fides tribuitur, ſola empiricorum ruditas ſuſpecta habetur. Secundo quod illorum experientia quam circulatorum ſit infœlicior, ac iniqua ratione peruerſa, dum enim omnium faciendorum rationem ſe tenere putant, omnia nimis breuiter eo referunt, q̃cquid ad hanc nõ exigitur, dãnant, cum dicẽte Gal. cum his melius ageretur, ſi nullã pẽderent rationẽ q̃ tã dilutã, tã tenuem, qua nõ ſolum ueritatẽ nõ aſſequuntur, ſed ſimplicis experientiæ exemplum male fruſtrantur. Quãtum enim recta ratio experiẽtiæ adijcit tãtũ uitioſa detrahit. Atq; hac de cauſa empirici ſæpe hijs nõ mõ æquãtur, ſed ſæpe numero opis fœlicitate præuertunt, quinetiam cum unum aliud putent,

non ſolũ

non ſolum ab his q̃ ab empiricis, ſed etiam q̃ a morbo maius periculum ægris frequenter imminet. Ignauum igitur pecus hoc procul procul a medicina abigendum. uerum ut ad rem redeamus, nequaq̃ horꝶ nebulonum inſcitijs Petrus Briſſotus & Leonardus poſſunt celebrium medicorum redarguere experientias, nec fortunatas, nec ullam querimoniam, ullũ ſcrupulũ de ſe relinquentes. Prætereo enim eos qui ante nos fuerunt, quorum alius oppoſiti cruris, alius eiuſdem, attamen nullus oppoſiti lateris (in immodico corpore ante fluxus decubitum) euacuationem ſuſpectam habuit. Prætereo eos qui alibi operantur, de noſtratibus tantum loquor, quorum nullus opportunum eius uſum ſe diceret expertum eſſe noxium, quidam tam præſentis utilitatis, ut poſt eam, nullam aliam deſiderarent euacuationem, quidam etiam (quod magis mirum eſt) tam perpetuo, ut uel nullos uel pauciſſimos pleuriticos dicerent ſibi intercidiſſe, quibus hanc tempori reuulſionem contigit facere.

Supereſt igitur Hippo. & Galenum aliquot locis obiectos æquiores i (q̃ illi putarint) uobis oſtendere, hoc eſt, alium quam ipſi acceperunt ex his aſſertionibus ſenſum, ex eorundem authorum uerbis, nec tamen his renitentibus (ut multi facere ſolent) docere, quod ſi fecerimus, illorum fundamentum plane ſubuertimus, ac iam nullus præterea reſtabit nodus. Atq; id quanuis multis impoſſibile, mihi tamen non admodum uidetur difficile. Audiamus ergo Hippo. in libro ſecundo de ratione uictus in mordis acutis dicentem. Cum ergo ad iugulum extenditur dolor aut grauitas, uel brachium, uel mamillam aut partes, quæ ſupra ſeptum tranſuerſum ſunt, infeſtat, interna cubiti uena ſecanda eſt (adde ex quarto eiuſdem libro) ab eo latere quod affectum eſt, neq; dubites copioſum detrahere ſanguinem, donec uel rubicundior multo, uel pro puro, rubidoq; liuidus effluxerit, utrunq; enim accidere ſolet. At ſi eas partes, quæ ſub ſepto tranſuerſo ſunt, dolor afficit, ſed ad iugulum nõ aſcendit, tũ uel nigro uerratro, uel peplio aluus ducenda eſt, ubi precor q̃d his facient, nam Hippo. deriuaſſe, non autem reuulſiſſe multæ ſunt cõiecturæ, multa argumenta. Si enim retrahere uoluiſſet, nequaquam materia deorſum declinante, atq; ad ilia decedente purgatione deorſum per aluũ, ſed surſum potius per uomitum id facere ſtuduiſſet. Multo minus ubi nedum ingulum, ſed & brachiũ fluxus impeteret ad ipſum amplius brachium adducere uoluiſſet. multo quidem magis in priapiſmo reuellens aliquis aluum deijcere

cere poſſet. At neq; uſq; ad ſanguinis mutationem ducere dixiſſet expediẽs, quando ſimplex illa reuulſio eum euacuationis ſcopum non requirit, cuius beneficium potiſſimum eſt, quod adhuc influit reuellere, nõ autẽ quod inhæſit euacuare. Hæc ergo omnia de eius phlegmones, cuius plurimtm decurrit, deriuatione dicta ſunt, non autem incipientis adhuc reuulſione quantũ ego arbitror. Et forſitã ob id nõ ſimpliciter Hipp. ab eodẽ brachio, pleuriticis ſanguinem detrahendum dixit, ſed ſi dolor aut iugulum aut mamillam aut brachiũ & cet. occuparit, hoc enim modo nõ ſolũ materiæ motum ſurſum indicauit, quod aliquis putet, ſed & phlegmonem confectam eſſe, plurimum eius decubuiſſe, uicinorum grauitate forſan inſinuare uoluit. Ex generalioribus ergo alijs eius præceptis colligere debebãt, quod antea dum humorum adhuc copia in concaua uena ſurſum deorſum ferebatur, atq; in oppoſito latere uacillabat, necdum in ægrum latus incidit, declinabat tamen, tutius longe eſſe in contrarium reuellere, q̃ donec æger periculum ſuſtinuerit differre, ubi illud periculum eſſet audire, ſero ſapiunt Phryges. Imo ſi eam materiam quæ ex oppoſito in ægrum latus ſeſe minatur procubituram, ex eodem auellere cogitarint, iam ſibi q̃ nobis magis pugnant, dum quod in dextro eſt ad ſiniſtrum reuellere tentant. Videamus inſuper ſi diſcedente ab his ſene, Gale. perfidus aut traſfuga alia ipſis ſubſidia aduerſus Hippo. feret, non credo, nimis Hippocratis æmulus, nimis in eius uerba iurauit. Illis tamen uidetur plurimaq; ſibi patrocinia ex eius libello de phlebotomia pollicentur. Sed dum cogito ob hoc eos fruſtrabitur Gale. quod ipſi hic aliud inueſtigent, aliud Gal. agat. deriuationis nanq; loca non autem reuulſionis unicuiq; affectæ parti inuenire hic inquirit, coniecturæ ſatis eſſe poterat, quod uno ab hoc ſequente capite loca reuulſionis definit, maiori tamen argumento eſt eorum quæ hoc libro dicuntur narratio. Sic eos affectus qui ſupra collum ſunt per humeralem, ſiue externam uenam euacuat, eos qui in inferioribus per poplitẽ aut malleolũ. At qui medijs locis per cubiti uenã internã. Quare hoc rurſum intẽto fine in renũ inflãmationibus, magis uteri ac ueſicæ, cubitũ relecit, deriuationis ergo quam reuulſionis munus eum magis hic conſideraſſe certũ eſt. nõ diffiteor tamen in plurimis idẽ uas utraq; facultate præditũ, ſed nõ in omnibus, nõ enim in inferiorum locorũ affectibus ac in pleuritide

E diſſident

diſſident, uonnunquam etiam in capitalibus morbis, quod ſi quis in lateralibus neget, quia Galenus oppoſitæ uenæ inciſionem, uel parũ uel tarde conferentem dixit, iã hũc ab inferioribus paſſionibus reuulſurum multo magis Galenus a cubito dehortari, debuit, qui non ſolum cubitnm inſectũ his nihil conferre dixit, ſed uehementer nocere. Verum uidebitur alicui diſſimilis eſſe illatio, quod Gale. cubito tandem ab his reuellendi poteſtatem conceſſit, in pleuriticis uero tacuit, nuſquam reſumpſit, ergo nulla reuulſione dotatum oppoſitum brachium intellexit, improba profecto conie cturatio, nam neq; in hoc libro oppoſiti cruris meminit, nunquid igitur ob hoc contempſit? aut decimo tertio therap. id male prædicauit. Si uero præterea aliquis id in ſolo latere damnarit, quod neque in eo, neque alio libro id commendauit hic ſimplex nedum indoctus apparet, qui quod Galenus uniuerſaliter dixit, particulariter non collegit. Num Galenus fruſtra toties admonuit ac a dextra in ſiniſtram, & econuerſo reuulſionem præcepit? Verum quia ſcrupuloſus aliquis omnia ſuppleri, in omnibus, ſibi cauſam reddi anxie deſyderet, ob eam arbitror ſubticuit, quod in his quam in alijs medicos minus heſitaturos Galenus male coniecerat. Ne ego tamen quicquã diſſimulem, is aliquando me mouit capite de reuulſione, ubi inquit. Remedia reuulſiora ſunt incumbente in pectus, aut uentrem humore ad manus retractio. Sed non ſtatim ſequitur, in dextrum brachium reuellendum eſſe, quod in dextrum latus brachiumq; decurrit, ſi id quod in uentrem pectuſque irruit ad manus retrahi uoluit, diuerſa enim illorum conditio, atque alioqui inconſtantiſſima res eſſet, ſtatim poſtea id quod in dextrũ it, ad ſiniſtrum reuellendum eſſe monere, putoq; quod hunc ipſi locum ultro præterierunt quod eneruem, nec ſatis eo poſſe urgere duxerunt. Vno ergo euolutos uinculo altero quo nos captare putant expediamus. Galenus in libro de phlebotomia omnem eam quæ e directo nõ fit reuulſionem damnaſſe aſſerunt. quia is igitur locus anceps uidetur adſcribatur, hoc enim modo ſignificatus eius facilius diſtinguemus, ſic habet. Quibuſcunque eruptio ſanguinis ſecundum rectum accidit, ſummum id commodum laborantibus adfert, quibus uero contra euenit, nihil iuuat, aut etiam interdum nocet, quod uires ſcilicet citra morbi leuamen deijciat, atque exoluat, non enim in liene turgente ex dextra nare erumpens ſanguis, nec in iecore, ex ſiniſtra

ullam fert

ullam fert utilitatem. At neque hactenus nobiſcum aliquo modo pugnat, non enim ex hac ſanguinis eruptione tāquam reuulſorio, ſed iudicatorio auxilio ducit, quomodo & a medico iuxta naturam iuſta fiat euacuatio, Atq; id omnibus clarum puto, ueruntamen quia in his (quod ante diximus) reuulſio cum deriuatione aliquando incidit de reuulſione memoratarum partium aliquid obiter ſubijcit, mutilus tamen is ſequens locus eſt, ac per interpretis coniecturam hoc modo reſtitutus, ſed reuulſio quibus indirectum adhibetur euidentem utilitatem celeriter oſtendit, quibus contra haud etiam, tota ea pars, ſed reuulſio quibus in directum adhibetur euidentem utitatem adſcititia eſt, & ab interprete adſumpta, quem locum ſi ita ſuppleremus, ſed & reuulſio in ſanguinis eruptionibus quibus in directum adhibetur euidentem utilitatem, proximius noſtra coniectura ad Galeni mētē fortaſſe accederet, nō tā abrupta eſſet aduerſatiuæ coniunctionis cauſatio. Quorſum enim ſpectabat commodas earum partium reuulſiones cauſari ad inferendas utiliter factas deriuationes. Secundo hic ita ſermo illum qui poſterior eſt de reuulſione per ſanguinis miſſionē magis imitari uideretur, quia enim ibi in ſanguinis eruptionibus adiectum eſt, hic ſimiliter deſiderari apparet. quod quiſquis optimus eſt coniectator facile mecum penſabit. Atque ita commodius eius quod ſequitur hærebit illatio, quæ talis eſt: Dextra igitur nare ſanguis erumpens ad dextrum hypocondrium fixa cucurbitula clare celeriterque ſiſtitur, ſicut ad ſiniſtrum ex ſiniſtra erumpens, porro reuulſionis cauſa ſi uenam ſeces indirecte quidem oppoſitis ſanguinis eruptionibus, citiſſime conſpicuam uidebis utilitatem. at ſi tontra ſeces nihil profuerit. Legat igitur unuſque ut uelit, ſiue ut nos ſuppleuimus, ſiue ut interpres, uniuerſaliter tamen Galenum omnem per tranſuerſum, reuulſionem dānaſſe nō inueniet, ſed in prædictis dumtaxat affectibus, nempe ſanguinis his profluuijs, aut certe in reuulſione per cucurbitam quā phlebotomiam magis feciſſe uidebitur, qui de hac locutus in ſanguinis eruptionibus, finitionē adiecit. Nūc ergo ipſi, ꝗ nos hoc loco magis cōfundentur, qui dextra cucurbita a ſiniſtra reuellunt, ſed de phlebotomia non concedunt. Atq; amplius Galenus a ſeipſo diſſidebit, qui crus oppoſitum ſcarificat, qui nunc hic, nunc illic a dextra ad ſiniſtram retrahit. Quicquid ſit, hactenus obiter, ut diximus, & præter propoſitum ad reuulſionem digreſſus, nunc quo cœpit, redit

 dicens.

dicens. Sic liene affecto haud æque adiuuerit circa medium digitum ſiniſtræ manus inciſa uena. atq; ſi internam cubiti ſecueris. Multum enim iuuat aflictum lienem ſanguinis ex ſiniſtro brachio detractio. Præſtat autem nõ ſemel quantum cõueniat extraxiſſe, ſed in duos dies id partiri ſatius eſt. inuenire tamen nequeo quam ob rem medici lienoſis ſanguinem detrahere neglexerunt. Siquidem ego ingentem perpetuo utilitatem prouenire conſpexi, ſi uel libra duntaxat una detracta foret, uacuationis tamen menſura ex dictis ſcopis eſt conijcienda. Manifeſtum eſt his, quæ de uena circa mediũ digitum & cubiti interna dixit, euacuantem a liene inquirere uenam potius quam reuellentem, quanuis ex accidenti utrunq; commode præſtare poteſt. Idem patet ex detracti ſanguinis quantitate ibidem annotata, multo magis Gale. id indicat, qui in duos dies detractionem partitur, non enim ſecundo, ſed primo die magis reuellimus, non etiam in diuerſas uices ſortimur, unica abſoluimus, non æque id liquet, cum eam detractionem, euacuationem, non autem reuulſionem appellat. Quid nunc de poſterioribus dicam? ubi Gal. ſeruo ophthalmiam non quidem incipientem reuellit, ſed poſt uigeſimum diem ad humeralem deriuat. Quid dicam de uteri & inferiorum phlegmonis ubi poſtea non cubitum ſed malleolum uel poplitem ſecat. Nonne igitur & in pleuriticis (quorũ tractatio inter hæc omnia media agitur) aliud inueſtigat? certe dũ oppoſitã uenã aut parum aut tarde conferentem dixit, alterã ab hac intentatam inſinuauit. ergo non eos carpſit, qui prius ualentem impetũ huc retraherẽt, deinde ipſam phlegmonẽ illuc deriuarẽt, eos dũtaxat admonuit, qui ab oppoſita tantum ſperarẽt, ut alterã præterea deriuationẽ deſyderari non putarent, hoc eſt, qui non reuellere, ſed etiam deriuare iſthac ſatis ſibi perſuaderent, uenarum affini continuitate decepti. Nec tales ſolũ fuerunt tempore Galeni, ſed ad nos uſq; etiam durauerunt, qui ex oppoſito uſq; ad ſanguinis mutationẽm detrahunt, non ergo reuulſionis ſed euacuationis ab hac uena tulit fœlicitatẽ. ſimileq; illud ẽ, ac ſi deriuationis ſpectãs ſcopũ in priapiſmo uomitũ parum conferre dixiſſet. An tamẽ hæc retractio tã ſegnis ſit in pleuritide, q̃ uomitus in priapiſmo plurimi ambigent. Liberior aliquis huic cõparationi reclamare audebit, cũ nonnullis (ut aliquis dicet) tantam attulit aliquãdo alleuiationem, ut & alteram deriuationẽ non admodum

expe

expeteret.& ne omnino ad hāc uenā phlegmonē ſecundā negēt, nōne talē aliqd Gal. de oppoſiti cruris ſcarificatione teſtatus ē dicens, ac plærūq; poſt hæc præſidia glandularū deſinit phlegmone, fortaſſis ob hanc igitur cauſam Gal. nō ſimpliciter inutilē dixit, ſed an expectabilē potius q̄ paruā afferat utilitatē dubitare tutius putauit, q̄uis neq; Petrus Briſſotus, neq; Leonardus de ea peſſime ſentire formidāt. Quod uero pertinet ad locū eū qui ex præſagijs excerptus eſt. melius feciſſent, ſi nūq̄ adduxiſſent. nam quemadmodū quādo Cor. Celſum allegauerunt, ita hinc quoq; dum Galenū aſcribunt eorū (quibus ipſos cōficiamus) deprehendēdorū nobis dederunt occaſionem. Nonne Gal. hic ubi ſecari eiuſdē brachij uenam dixiſſet expediens, ſubijcit præſertim ad emiſſionem quid aliud hic fecit, q̄ reuulſionem a deriuatione ſeparauit, ita profecto mihi uidetur. uerū ego græca ijs reſpondētia nō uidi neq; inuenire potui, uos ſi habueritis uidete. Non nos igitur, ſed illi falluntur, quod Gale. hoc loco & alijs deriuationis traditionem exemplaq; cū reuulſione cōfundentē non diſcriminauerint, ſiue quod eodem genere, ſiue eodē auerſionis nomine conueniāt. Legant igitur, perlegant, relegant, & ut poſſunt inquirant, nihil in Galeno, nihil inuenient, in Hippo. quod uere nobis aduerſetur probe ſcilicet intellectum. Vbi tamen ſi quid fortaſſis deprehendatur ambigue dictum, nonne ſtatim illis licebit euertere, quod eorundē alibi authorum clara ſtabiliuit authoritas? firma tenuit uetuſtas? ſi ita uelint iam non ſolum in medicinis, ſed in iure multorum, plurimorum. etiam in ſacris litteris antiquam tollent ueritatem, quod nebulones aliquot magis inſigniter temerarij, quam literati auſi ſunt tentare, quibus contigit preter abſurda, etiam nefanda dicere. Neceſſum eſt enim ut euidentiſſimis aperto ore ac impudente reclamet, qui ſemel parum probabilibus pertinaciter ſuſceperit patrocinari, ita Petro Briſſoto ac Leonardo hominibus quanquā doctiſſimis euenit, qui ubi plurima, quibus redargui ſatis poterant, male peruerterunt in manifeſtiſſimos tandem errores non incidere. non potuerūt ut ſola conſequentium abſurditate propoſiti liceat arguere falſitatē, nā ne diſtantiorem uenam ad reuellendum potiorem uſque cogantur admittere, in renibus uix cubitum recipiunt, in uteri paſſionibus contemnunt, niſi ipſius forte profluuio, at in crure affecto multo magis refugiunt,

mirum

mirum profecto quorſum hoẽs uel eruditiſſimos trahit pertinacia, ſiquidem Ga. quũ nunc dextrum, nunc ſiniſtrum cubitũ incidi præcipiat, iuxta partiũ ipſius uteri affectarum diſcriminationem, ſatis de phlegmonis eius non ſolum profluuijs ſe loquutum indicat. Idemq́; ſi in his conueniat, quare non in illis? eadem profecto ratio, hoc tantum differunt, quod hic euidens effluuium, ibi uero occultum, nuſq̃ tamen obſcurum. Sed quid hæc affero? nonne Gal. in reuellendis uteri phlegmonis cubitum tantam habere uim dicit, ut præterea menſes citare poſſit, & ob id deriuatione ad poplitem recurrit, de crure quid poterat dicere clarius, quam cubitum in eius inflammationibus ſecare. At ipſi in his omnibus eam, quæ in crure eſt, ut proximiorem uenam tundunt, fruſtra ergo quæram, ſi in capitis affectibus, uertigine, aut epilepſia Gal. malleolum incidentem aut poplitem laudent. cum ergo & in his aduerſus Galenum dixerunt, adeo manifeſte a ueritate lapſi ſunt. Iam ſuis commentationibus fidem poſthac abdicauerunt, & ut in pleuriticis illos male erraſſe credamus, maiorem nobis audaciam fecerunt, cuius alterum efficaciſſimum eſt ſignum, quod dum ita contendunt, in plurima impingunt, nec unum de reuulſione præceptum integrum ſeruare poſſunt. Alterũ ex æquo pregnans eſt, quod dum contra dicimus omnia contra nobis quam his accidunt, nuſq̃ offendimus, omnia ultro ſe nobis accõmodant, omnia omnibus cõſonant, ac mirifice uidebitis atteſtari. Ita admonere uidetur Galeni de longinquo, & maxime longinquo præceptio. alia etiam de reuulſione in lõginquum & contrarium Hippo. traditio, reuellentis purgationis atq́; aliorum retrahentium auxiliorum ad imitationem ducunt exempla magis urget Ga. de reuulſione a dextro in ſiniſtrum non infrequens deſignatio. proximius docet Cornelij Celſi authoritas, concordat eius quod ualenter irruit cum eo quod lente diuerſa curatio, conſiſtentis ac incipientis phlegmones remediorum uarietas, huc alludit oppoſiti cruris ſcarificatio, aliter non ſinit loci motuſq́; contrarietas, cautum facit ducentorum illorum experimentorum infœlicitas, conſequentium eoꝝ, q̃ aliter conceperũt abſurditas, approbat nũq̃ hactenus ſuſpecta expiẽtia. uel igitur hic neoterici redarguendi non erant, uel certe non omnes tam acriter inſimulandi, quia aliud non fecerunt quam Hippo. & Gal. in quamplurimis locis conſuluerunt, quod ſi illi aliud in internis phlegmonis omnibus fieri uoluerunt q̃ in uniuerſalibus totis docuerũt magis

magis damnanda erat illorum inconſtans ambiguitas q̃ neotericorum ſcrupu loſa timiditas. Quicquid tamen ſit ego non tam audax decerno quam lubẽs cenſuræ ueſtræ permitto, quos ſcio antiquæ ueritatis communiſq; boni magis eſſe ſtudioſos quã alicuius ſectæ æmulos aut patronos. Nõ ego etiã hæc ſcripſi, ut meos diutius errores pertinaciter tutarer, aut alienos proderem, ſed ut Gal. Hippocratiſq; *libros omni quantum huc ſpectat contrrdictione uindicarem.* Non *indignabitur igitur poſthac* Petrus *Briſſotus, non ægre feret* Leonardus, *non arguent illorum ſequaces, ſi malui ueritati patrocinari, quam illis conniuere, ea enim ſolet eſſe omnium eruditorum erga ſtudioſos beneuolentia, ut malunt ſuos errores palam fieri q̃ ueritatem peſſum ire, honeſtiſſima quandoquidem hæc eſt contentio atq; omnibus conceſſa, cuius licentiam ac petulantiam ſi quis tollat aut etiam rogat non dubium quim is (ſi poteſt) omnem totius philoſophiæ breuiter ueritatem decoremq; auferet hoc ergo (ſuſpicor) aliquis tantum redarguet, quod immodeſtius ac q̃ cũ eruditis par erat iniquius contendimus.* At *uel hoc iuuenilibus animis (qui temerarij ac inoportuni eſſe ſolent) condonaudum puto atq; elenchorum decoro.*

Certe ſi quid hic peccatum ſit hoc q̃ illud magis in cauſa fuit, quum optima ſemper mlhi de hiſce optimis uiris ac literatiſſimis fuit opinio. adeo me ad illorũ faſtigium poſſe aſpirare perſuaſi nunq̃, quõ ergo, illorum gloriæ, eruditiõi detrahere uoluiſſem. certe ſi uellem non poſſem tantum (qualiacunque hæc ſunt illorum monumenta) præ ſe ferunt literarum ſpecimen.

HIEREMIAS

THRIVERVS, DE RATIONE VICTVS, AB ARTICVLARI-
bus morbis uindicantis, ad Reuerendum in Chriſto patrem, Dominum Godofridum Brachelium, Abbatem Aenamum, digniſſimum ac uirum religioſiſſimum.

*E*o illubentius ad te Mœcenas optime de uictu arthritico ſcribo, quo ſi id faciam plura aduerſus neotericos, plura multis inaudita, plura etiã difficulter tibi obeũda dicere cogar. Verumtamen cũ in rem tuam ſit, ac tuæ unius ſanitati magis tenear conſulere q̃ multorum aliorum indignationem uereri, en habeas, ego aggredior a carnibus exorſus, quarum ſi familiares ſpectes, nullus fere tibi uſus eſt, quamq̃ his potiſſimum caperis, non ſuillarum, non porcellorum, non caprarum, ouillarum uero iuuenibus non inutilis uſus ẽ, at tibi ſenibuſq; alijs, his præſertim morbis obnoxijs incõmodus, bubularũ uero eſus nec tibi, nec alteri quidẽ utilis, nõne igitur hic ſtatim audiã, q̃ medice uiuit, miſere uiuit? certe ſi morbo teneri, medice uiuere ſit, miſerrimum. Verum ſi inſtante & quod amplius eſt occupante uindicari ſit, quid fœlicius? Hoc tamen ſciebam quam non ſolum tibi, ſed & multis alijs hæc eſſent inaudita ac nõ paucis ridicula, quorum tale mihi uidetur ſcomma quale Quinti, qui dum interrogaretur quam uim unctio haberet, ueſtis ſubmouendæ (inquit) ac rurſum colores urinarum ad pictores, non autem medicos ſpectare dixit, quemadmodum alij calidum ac frigidum balnearum dicunt nomina, nec quicquam ad medicum pertinentia. Ita profecto & hæc illorum obiectio mihi uidetur ſcurrilior ac etiam ineptior, quam cui reſpondeatur. nam ſi uictus is ſcrupuloſus ſit, non tamen ſuperſtitioſus, ſi anxius, non eſt contemnẽnendus negligenduſue, ſi tenuis non afficit, ſi exquiſitus non eſt moleſtus, ſi miſera ſit ualetudo, ſi miſeri ſint quibus præſcribitur, miſeros non reddit ab omni tantum miſeria curat, fateor tamen his qui ſani ſunt non exigitur tam exquiſitus, tam anxius, multo etiam his liberior qui optimam ſortiti ſũt naturã. an hoc tamẽ a Cor. Cel. bene dictũ ſit, ſanũ nullis obligari legibus, nullũ cibi genus debere uitare, an hoc quoq; tam uerũ ſit q̃ uulgatum, omnia ſalubria ſanis eſſe, ego nõ ambigo, quãdo qdẽ Galen. & optime natu-

F ræ

An o͞ia ſalubria ſanis.

ræ uictũ diſcriminat, tãtũ abẽ ut quenq; ſanũ ſine diſcrimine uiuere ꝑmittat,
ꝗuis ipſe nõ ſecus ꝙ Hipp. ad inſueta aliquãdo mutari moneat, hoc tamẽ ueꝝ
ẽ, nequaꝗ optimã naturã multis egere legibus, ex ſe enim ad optima tãtũ du
citur, quemadmodum nec ſtudioſus aliquis in ciuitate legum multitudinem
deſiderat, ſua ſibi uirtus ſatis eſt, neq; rurſus charitas ullam legem habet,
pone tamẽ omnia ſalubria ſanis ſint, optime ſeqtur ꝙ lex alia alijs. nõ igitur
tã ſumus inhumani, ut omniũ carniũ tibi uſum adimamus. Imo ut luxurioſæ
alioꝝ cõſuetudini aliq̃d cõcedamus, ꝑdices, attagenas, merulas, turdos, ſtur-
nos, ac alias mõtanas aues, agreſtes, quæ extra paludes, flumina, ſtagna de-
gũt, gregales colũbos q in turribus nidificãt, paſſerculos (pyrgitas græci uo
cãt) gallinas, gallinaceos q in corte aluntur ꝑmitto, quaſcunq; uero uolucres
caupões in urbibus cõcluſas habẽt, ac humido copioſoq; nutrimẽto impinguãt
nõ cõcedo. Gallinaꝝ uero pullos ac etiã coturnices, arthriticã occulte ꝓuoca
re, ẽ multis deprehẽſũ. Nũqd igitur ex me exiges ut ex familiarioribus ali-
qd tibi cõcedã. Ego certe mihi uideor fuiſſe plus ſatis liberalis, ſcio tamẽ cõ-
tẽti nõ eritis niſi hedinas ꝑmiſero. Coactus igitur illas admitto, mõ exiguus
eaꝝ ſit uſus ac modice ſalſaꝝ potius ꝙ recẽtiũ. Syluestres, ceruos, lepores, cuni
culos, & ſi qd aliud, uehemẽter dãno, quãtũ tamẽ a recẽtioribus hic cõmendẽ
tur nõ ignoro. Ego rurſum nõ laudo, ꝗuis enim excremẽtis careãt, conſtantẽ
ſuccũ faciãt, atq; (ut illos cõmẽtãtes forte erit audire) facultatẽ ſtipticã habe
ãt, difficile tamẽ naturæ qddã præſtãt, craſſũ ſuccũ, ac melãcholicũ gignũt,
q ſenibus omnibus ſummo malo ẽ, qđ obſtructiões pariat, ad quas oẽs eſtis op
portuniſſimi, ꝑfecto ſi cõueniãt, nequaꝗ ut illi tradiderũt, qa lẽtã digeſtionẽ
obtineãt, ſed cõtrariũ qa urinã aliquot hoꝝ ꝓuocãt. De piſcibus nihil oportet
Piſces. ingrere, quoniã incõmoda uobis illoꝝ caro ẽ, qđ et tẽꝑamento ueſtro maiorẽ
exceſſum ꝓmoueãt, excremẽtis corpus inficiãt, ſi qd tamẽ ex his mẽſa tua ꝑ
uictus ꝓfeſſionẽ capiat, ſaxatiles, aut marinos potius ꝙ fluuiales, ſquamoſos, cæ
teri oẽs, præſertim q in lacubus degũt grauiſſimo malo ſũt, ꝙ omnis uictus rõ
caputq; in hoc ſpectat, ut excremẽtoſus nõ ſit, nõ frigidus, nõ obſtruẽs. quare
mirari illos ſubit, q carpiões hic cõferre dicũt, neq; excremẽtitij tãtũ ſed pla
ne cœnoſi. Fructus oẽs poma, pyra nõ innoxia ſũt, ꝙ ſeroſũ ſanguinẽ reddãt,
ſaltẽ nõ niſi fragilis, ac redolẽtis pomi, pyriq; partẽ aliquam in prima potius
Fructus mẽſa ꝙ tertia, ac rurſum aſſã potius ꝙ crudã guſtare licebit, multo magis pru
na, aut ex muria oliuas, at ex piſis fabis decocta ex ſe hũc morbũ generare
poſſunt

poſſunt, tantũ abeſt ut hic cõueniãt. Addo q̃d et ſenij tui tẽpamẽto nõ pax incõmodi adferũt. Atq; hac de cã ex blito lapatho, atriplice, lactuca magis ꝓbo, ex caulibus multi laudãt, nec improbo. Raſis tamẽ rõem, ꝗ ſãguinẽ inſpiſſet, nõ recipio. Ego etiã ex rapis bis coctis, adiecto præſertim pipere rhutæ paulo ac gingibere nõ uehemẽter uitupero. Caſeũ ne recẽtẽ q̃dẽ admittas, nec minus hic q̃ in cauliũ approbatiõe Raſes ẽ deceptus, nõ etiã cydonia laudo at cõtra q̃ neoterici oẽ id q̃d ſtipticũ ẽ, nec ſolos fructus diſſuadeo, loco hoꝝ hauſtũ cereuiſiæ adijcias, aut aquæ frigidæ paululũ, ac q̃cq̃d ẽ, deorſũ cogas, præſertim ſi utcũq; uẽtriculus priori uino incaluerit, frigida etiã manus ablui laudarẽ niſi articulis obfuturã timerẽ, calida igitur. Poſt hæc omnino aut honeſta aliqua recreatio, aut cũ uiro humaniſſ. Domino Antonio Coio, q̃ tibi a ſecretis ẽ, uel cũ Domino Oliuero utriſq; cognato homine ꝑfecto lepidiſſimo iucũda excipiat cõfabulatio. Atq; his iã prãdium clauſimus. Dũ in mẽtẽ mihi uenit tibi caninũ prandiũ præſcripſiſſe, tẽpeſtiuũ ergo ẽ ad potũ trãſire, is ut inter cẽs cõuenit uinũ ſit, ueꝝ albũ an rubrũ, nõ æque. Neoterici q̃dẽ nõ ſolis arthriticis, ſed & calculoſis nigrũ plus laudãt, habẽt enim in cibo, & in potu hũc ſummũ ſcopũ, ut nihil penetrãs, nihil ꝓuocatiuũ ſit, ne q̃cq̃ ad partẽ imbecillã rapiatur. nõ lubenter ergo cũ Gal. facerẽt, q̃ in calculoſoꝝ uino betonicam & ceſtrũ, uulgo ſaxifragã uocãt, inijcere eſt auſus, in podagricoꝝ uero uino q̃uis ex ſe ꝓuocatiuo petroſelinum, mirum ſi nutrimentũ auertere etiam non ſtudeant, neq; ſcio ſi excrementa quæ uel ab alimẽto relinquũtur, uel alioqui in his corporibus quotidie colliguntur retineri uelint, ſi retineãtur, nihil impediet, cur minus ad affectum locum tanq̃ affici ſolitum demum rapientur? credo igitur retineri nolint, ſed aut alternis diebus, aut tertio quoq; die pilulis quibuſdam collectum expurgabunt, quod uideo plurimos in ſenibus hoc pacto, aut alio inbecillis facere. At Galenus nec omni menſe id fieri admittit, non etiam omni hebdomadæ, tantum abeſt, ut tertio quoq; die, uerum neq; ego parum noxium puto, quando & negotioſum eſt, & praeterea iuxta Galenum præter id quod nocebit, corpora etiam in malam trahet conſuetudinem. Ego præterea hoc modo arbitror aſſuetis corporibus plurimos dies detrahi, malũ facilius repetere, & quanq̃ ea contingat alleuiari citius longe conſeneſcere. Corn. Cel. tã frequentes purgatiões corpus ſuo alimẽto fruſtrari aſſeuerat, atq; ipſo tacẽte multis rõibus licet arguere præ-

ſentibus euidẽter fortunis oſtẽdere, in ſanis tamẽ id uitiũ non tam clare dete gitur, quod eiuſmodi errorem delicata duntaxat corpora ſubeunt, quæ aut ſe gni quiete, aut immodica crapula corpus ſatis obeſum præſtãt. At in ægris id liquidiſſime liquet, facileq; omniũ exponam memoriæ. Quis nõ uidit cõplures in leues aliquot, ſed tamen contumaces utcunq; morbos incidẽtes, atq; multis medicamentis excarnificatos, tãdẽ adeo exaruiſſe, ut nullo his mo do ſuccuri poſſet, alius pedibus, alius manibus plurimi. toto corpore reſoluti ſũt, omnibus fere uitã fluxus finiit, euẽtũ uulgares medici non intelligunt, & ob id alij ſuppuratione, alij phtiſi (& ſi nulla ante fuit deſtillationis ſuſpicio) alij hectica (licet nulla ante euidens febris fuerit, & corpus pitui torum eſſet) alij rurſum maraſmo ægrum conſumptum poſt mortem fruſtra coniecturãtur. Si me uelint audire q̃ plures medicamẽtis extenuati, & q ante obeſi, emaciati, tãdẽ confecti, per atrophiã crudeliter uitã finierunt, quod uel imperitos ipſos homines adeo conqueri uulgo audimus, multo profecto uerius, q̃ illi mortis cauſam cõiecturantes. Nec aliud admonet Hippo. q & ſanos & uitioſo ſucco inquinatos medicamẽtis cito perhibet exolui. Potius ergo Gal. mihi facere uidetur, q tenue uinũ ad id excogitauit ac inuenit, & ut ego cũ noſtra cõſuetudine cõferam gallicanis rhenẽſia magis probo, q̃uis interim alterius cũ alijs fuerim ſentẽtiæ. quod ſi fortiora, aquã limpidã accipiãt. his ſcilicet excrementa per urinas quotidie prouocabis, & natiuum corpuſculi tui calorẽ iuſto mõ promouebis, quorũ utroq; ſenes maxime q his affectibus inuadi cõſueuerũt, egent, hoc autẽ præſtãt, quia pallida ac flaua. Illud uero quia tenuia, neq; Mneſtheus aliud illos docere uidetur, qui tria genera eſſe uini, ſcribit, nigrum, album, giluum, nouum, uetus, medium. nigrum efficere uires, albũ urinam, mediũ concoctionem, nouum refrigerare, uetus calfacere, mediũ uero eſſe prandiũ caninũ, ſi tamen & rubra quædã (ut ſunt) hanc habeãt uirtutẽ non laboro, colorẽ non ſpecto. Sed hoc dico nihil horũ, ſed potius contrariũ neotericos in uinis deſyderare, cuius hoc eſt euidentiſſimũ argumẽtũ, q̇d dũ uires uel ex ſe dilutas, l' nõ admodũ magnas reprimere uellẽt, nõ elemẽtari aqua ſed quæ calibẽ intinctã accepiſſet. id faciũt, unde nõ ſolũ hoc petũt cuius ſegnis eſt deductio, ſed etiã cuius lẽtus eſt calor. Verũ in hoc minor illorũ error, q̃uis nec id Gal. tã uereatur, quin illorũ uinis rhutã ac piper immiſcere audeat. quod ſi qs mihi non credat,

Galenum

Galenũ libro quinto de ſanitate tuenda uideat, qui præter multa ibidem aliã uinum albũ, quod parũ aquæ tolerat audacter his exhibet. In paroxiſmo tamen oẽ fere uinũ cũ his uito. At neq; uel extra hunc in corpore uehmenter impuro laudo. hoc enim preuia æget purgatione, ne aliquid ex his quæ cumulata ſunt in corpus altius rapiatur, ac precociter malũ promoueatur, nõ etiam in corpore extenuato audeo, nec præterea qđ caput uehementer tẽtet uſquã propino, in mediocribus & cõmunibus utrinq; ſermonem finio. Hæc de prãdio. Cænæ nero eadẽ rõ ẽ, nec alio q̃ quãtitate diſſidet maiore. His exẽptis, qui morbis nocturnis affliguntur catarris & alijs, nã his cæna omnino modica, tenuis, ſicca, ac præter aliorũ morem, noctẽ preueniẽs, nimirũ tũ optime ſe habet concoctio, quando natura ab omnibus alijs munijs, præſertim morbis libera ẽ, ſic enim cõtractis copijs in unũ colligitur, nec aliud, ad quod quaſi cõniuentibus oculis reſpicere debeat, eſt reliquũ. Tolle itaq; cum his ſimul cõſuetudinẽ, q ita uixerũt, in alijs quidẽ omnibus plenior cæna ſalubrior eſt, q̃uis neoterici oẽs male contendãt contrariũ, atq; hactenus pſuaſerũt. primũ propter noctis accedentẽ frigiditatẽ, quæ nõ ſolũ plus cõcoquit, ſed etiã requirit, alioq corpus abſumit, indicio regiões, anni cõditiões. Secũdo ppter ſomni uiciſſitudinẽ, q nõ ſolũ ualẽtius, ſed & copioſius cõcoqt. infamis ergo illorũ ẽ excuſatio, q ieiunijs abſolui uolũt, ꝙ breuior ab his ſuccedit ſõnus nã hoc ſcire debẽt, multo breuiore abſtinẽtiã q̃ crapulã egere. Imo ꝓlixus inediæ, q̃ ſatietati magis noxius eſt. Si uero aliqs nõ illiteratus tãtũ, ſed et medicus, pleniorẽ cenã ut uideo dãnet qa pleno uẽtre ingrata ſit qes: is nec medicus ne hõ mihi uidetur, qui quẽadmodũ in brutis atq; inertibus animalibus nullã aliã q̃ uorãdi ac obdormiẽdi uiciſſitudinẽ ponit, nec inter cœnã & ſomnũ quicq̃ intermittit, cũ hoc antiqſſimũ ſit medcorũ præceptũ, ut aut hora aut amplius interſit. Neq; rurſum in cœna frugalis aliqs, de quo noſter ſermo eſt tã guloſe multa ingerit, ut crepat uel uix ſpiret tãtũ quod in prãdio minus fuit in cœna adijcit, in quo tamẽ ſi quod peccatũ acceſſerit, in cœna q̃ in prãdio melius fertur, quod ſecũdus ibi ſomnus, q̃ hic uigilia facilius ſuperet, corrigat. In ſomno enim natura intus habitat, & his quæ intus ſunt, ſolis uacat. Interdiu uero ad aliena foras negotia protrahitur, nec redire, nec his quæ intus ſunt eminus proſpicere poteſt, quo mõ illud ſe habet Gal. uigilias amplius digerere, ſomnũ uero amplius cõcoquere, cuius duplex eſt argumẽtum, alterũ quod uel cœna pleniſſima pleniorẽ ſomnũ adhibemus, ac etiã a prãdio

 præter

præter conſuetudinē immodico, aliquē præter morē iniūgimus, atq; hinc hoc ſaltē incōmodi accidit, ſi nō aliud qđ noctē in diē uertimus, totiuſq; reliquæ diei partis iacturā facimus, munia intercipimus. at melius eſt noctis q̃ diei fruſtrari operā, facere iacturā. Aliud argumētum eſt quod uel corpus ad oēm laborem eo die ineptū, ac flaccidius redditū, ſōnū ſibi præſcribat, ac ultro acclinet. hinc lōga illa diſtillationum ſeries, grauedinū ac raucedinū diuerſa progenies. Iā ergo nō ſolū p ſōnū unius diei operā fruſtramur, ſed p morbos totius pene uitæ facimus incōmodū. At aliqs obſiſtet, & ne pleniore a prādio uentre decubitū addmitat uim ſibi faciet, nec minus ad ſolita importune ſe trāſferet negotia. atq; is qdē in catarros nō incidet, ſed iuxta Ga. grauiſſimos aliquot tādē morbos incurret, ac rariſſime ad iuſtā ſenectutē pueniet. Iā ergo tertia quaſi corrollariū quoddā, acceſſit cā, ex debitis diei muniis. Idē etiā in ſtudioſis periculū eſt, ne corporis torpor moleſq; animū impediat, aut certe ſibi ſimilē reddat. Quarta rō ſumitur ex maiori tēporis interuallo. rara ē corporis potētia, quæ liberale prādiū ſpatio uel quinq; uel ſex horarū, qđ fere inter prādiū et cœnā intereſt, cōficere poſſit, niſi eū dicas q ſtrutiochameli habet uētriculū. Si uero nec uacuo, nec appetēti ingeras, preter naturā ſcilicet dicēte Hip. aut morbū facis, aut fomētū paras. uides quāta ex pleniori prādio incōmoda. Si quis uero cōtra nos uelit cōmunē hominū cōſuetudinē aſſumere. Is qdē talē eſſe poterit dicere, ſed bonā nō ualebit ducere, q̃nimo incōmode potius, q̃ cōmode aliqd cōtra ſe ducere putabitur, niſi enim plurima in hominū uictu eſſēt peccata. quare qſq; ante ſuū diē occideret, uix media pars mediū terminū exigeret, alia diæta, alia uita, prorſus neglecta ē quæ quōdā fuit uiuēdi ratio, adeo deleta ut ne inueſtigare qdē detur. aut ſi q̃s inueſtigatā ac reptā ſubire tētet, tāq̃ ſui corporis fruſtra ſtudioſus ridiculus erit, nedū aliis nō pſuadebit, uidetur tamē neſcio qd ſimile huic ſētētiæ arguere, ſed obſcure omniū cōſuetudo q in cœnā ualētius alimētū differūt, ac aſſa apponūt, quæ copioſius, & ualētius prebēt nutrimētū. uerū cū incōſtās ſit ac ignara hominū cōſuetudo, nrām ea ſētētiā roborare nō laboro, nec medicū q p eā noſtrā opinionē infringere uellet curo, præſertim cū nō plus cōmodi q̃ incōmodi eā præſtare docere pōt. Ac etiā is multo amplius laudare debebit cōtra ſua ac aliorū medicorū decreta præpoſterū uiuēdi ordinē. Is enim apud oēs inoleuit, ut difficillimū qđq; latrāti ſtomacho quaſi offā Cerbero obiiciat

obijciat. Cereuiſiā uino, tenue potētiori mēſis præferat, quis neq; ſacris id
uiſū eſt literis indignū meminiſſe, oēm hominē in principio bonū uinū appo
nere. Quod tamē ſalſa prior mēſa ſibi uēdicauit, nequaq̄ iniqua olim uidetur
cōſuluiſſe ratio, quippe qđ uſui erat ab his uētrē irritari. poſtea uero q̄ hoīēs
ſine diſcrimine more brutorū obiectis caperētur, alij uictus luxuriā, alij aua
ritiā amarint, rectā uiuēdi rationē neglexerūt, q̄dā neſciuerūt, q̄dā ſcire nō
curauerūt. quare tādē factū eſt, ut proba ātiquorū inuētio ꝑ ignorātiā omni
bus abſq; ſcrupulo cederet in detrimētū. Iā ergo preter quātitatē & qualita
tē uictus, etiā ordinem tibi mōſtrauimus. Supeſt aliq̄d de corporis docere ex
xercitio, quādo nec id nobis omittēdū, nec uobis negligēdū. ualēs nullū exer
citiū eſt obeūdū, frictiones ſiccæ quæ et ꝑ linteū, et ꝑ ſolas manus obeūtur
ſufficiūt. nā ne dolores, q̄ certa periodo redeūt q̄buſdā ꝑtibus fiāt, nō parua
ex huiuiſdi frictiōe cautio eſt, ſi nō multo ante acceſſionē tēpore, eaq; ieiuno
adhibita ſit, firmātur enim hæ partes, & cōſuetas fluxiōes minus admittūt.
Meſues etiā ex ſale adminiſtrat. equitare prohibeo, leniter tamē aliquādo in
gredi, & alijs q̄ plurimis modis iucūde dimoueri nō ſemꝑ ueto. Hactenus ui-
deor mihi ea quæ plus deſyderare potuiſſes adſcripſiſſe, nō multa omiſiſſe,
nō etiā admodū ſcrupuloſa, aut difficile obeūda iniūxiſſe, mollis erit nimis,
qui hæc obſeruare cōtēpſerit, nec ſuo partu indignus, præſertim qnādo ita
uel naſci prohibebis, uel uix enatū extenuabis. qđ ſi quæ eius particula cōtu
max nōdū ceſſerit, ſemel aut bis anno rebelles eius reliquias medicamēto pur
gāte ante acceſſionem præcipita, qđ ut nihil deſyderes, hoc adminitſtretur
mō. Imprimis diacatbolicō, aut caſſiæ fiſtulæ aliq̄d ſume, mō recēs ſit, uel q̄a
et hæc neotericis ſuſpecta ſūt, ex ficubus ea quæ foris circuit pelle exutis, et
cū cnico pari pōdere cōtuſis accipe medicamētū, hoc mō eius qđ reliquū ē inci
ſio et expurgatio cōmodius excipet, parabitur aūt illa ex petroſelini fenicu
li capparis, ellenij, aſparagi radice, laudarem tamem cum neotericis, ſi in
paſſularū fuiſſet parū macerata aceto, uuas paſſas, ficus, hyſopū, betonicā ad
dere potes caſiæ ligneæ aut ſpicæ, nardi etiā aliq̄d. Neq; hæc ſtatim, ubi ter
uel quater biberis, more neotericorū negligēda, ſed tātiſper ꝓpinādā, donec
præcocta omnia atq;, ad expulſionē matura, & corporis meatus, q̄ hactenus
cōniuerūt ad eductionē pateāt. tū enim ł cū his, ł etiā ſolis agarico, ſena ute
re ac polypodio. multi lacte aſinino epoto laudāt elui, putātq; hoc mō ꝑpetuū

malū

malum euaſuros, nequaq̃ tamen, quod fere oblitus fueram monere, atq; alij tibi poſſunt perſuadere pilulis, quæ hieram pigram ſuſcipiunt q̃uis uulgo ita fiat tibi utendũ, qa Gal .in ſenili corpore non fert, nõ prohibeo tamen, quo minus interim terebentinã deuores nucis põticæ magnitudine, aliquãdo duarũ triũue, ubi uenter plures dies nihil reddit, nõ enim mõ aluum ſoluere citra noxã poteſt, ſed & uiſcera omnia, iecur, lien, renes, pulmonẽ abſtergere, his tamen inquit Gal. uarie uti expedit, nec uno tantũ delectu unũ perpetuo exhibere, aſſuefacta enim ſpatio natura uim eius contẽnet, ergo uariare uices eius medicamenti cũ alijs oportet, & nonnũq̃ quod ante diximus ex caricis medicamentum tentare .Interim uero aliud. Videant igitur quantũ uſui illis ſit ſuarũ pilularũ annona in pixide aſſeruata, a qua nõ uno anno ſed perpetuo uita petitur, & ſi qua lippitudo oculos, aut crus aut brachiũ minima tẽtat grauitas, ſi auditus grauior, uel ſi appetitus deiectior, aut minimum ullũ occupet aliud incõmodũ, ſtatim ad hãc quaſi Apollinis arã confugitur. Ego uero facilius iuxta Ouidium crederẽ Meleagro a fatali matris colo uitam pependiſſe, q̃ his hoc modo a pixide duci. at illud quidem fabuloſum eſt, hoc uero erroneũ. Tu igitur his quos diximus modis magis obnitere, nã ut dixi, aut naſci prohibebis, aut præcociter, ſed leniter fœtum tuum eijcies, quæ generatim tantum ſcripſi, ut quæ pro uaria corporis tui cognitione ac accidentium diuerſitate diſpenſanda intellexi, ad quod accommodatiſſimus tibi eſt tuus Paludanus uir literatiſſimus, & ſuarum rerum ſtudioſiſſimus, nunc ergo ualetudinem tuam ut debes cura, quãdo quo minus ualeas aut certe omnino non bene per te deinceps erit. Ego uero operam dedi, daboq; dum uiuam, ut ſemper ualeas optime.

Louanij ex officina Rutgeri Reſcij, 3. nonas Martij
An. M. D. XXXII.
Sumptibus eiuſdem, ac Bartholomęi Grauij.